ANT

Haftalık Dergi • 24 Ocak 1967 • Sayı: 4 , 125 Kuruş

NÂZIM HİKMET'İN HARP OKULU OLAYI ÜZERİNE MEKTUPLARI

... senesye mahkumuş. Aldırma. Bu gayet kuvvetliyim. Mesele her hangi bir mahkûm... Nâzım Hikmet'in imhasıdır. Bu ... davası.

Şimdi ne yapıp yapıp Ömr... çalışacağım. O da olmazsa ölm... kaç günüm varsa onu şerefle dol... Sen hep yanımdasın. Seni hudutsuz seviyorum. Beni hayata bağlayan kuvvetlerden biri de, en büyüklerinden, en asillerinden birisi de sensin.

Birkaç güne kadar sivil hapishaneye nakledilirim. Sana oradan uzun mektub yazarım. Sen de düşün. Benim hayatım nasıl olsa dört duvar arasında senelerce tanzim edilmiş demektir. Seninkisi ne olacak? Hep düşüncem bu. Kafamı yoruyorum bir türlü, şimdilik, hal çaresi bulamıyorum. Mamafi elbet de bir çare buluruz. Sen meseleyi Celale filân bildir. Benim için onlara mektub yazacak halim...

Seni hasretle

Nâzım

Bu ...

MESELE NÂZIM HİKMET'İN İMHÂSIDIR

Nâzım

HAFTANIN NOTLARI

Çağlayangil'in Kahire temasları sonunda iki ülke arasında ilişkilerin geliştirilmesi için mutabakata varıldı

16 ocak

■ **Demirel'in Amerikan üsleri konusunda tenkitte bulunanları «Türkiye'yi NATO'dan ayırmakla» itham etmesi üzerine MP Meclis Grupu bir bildiri yayınlayarak Başbakan'ı «yalancılıkla ve Meclis'ten hesap vermekten kaçmakla» suçladı.**

■ Kahire'de Türkiye Dışişleri Bakanı İhsan Sabri Çağlayangil ile Birleşik Arap Cumhuriyeti Dışişleri Bakanı Mahmud Riad arasında görüşmelere başlandı. Çağlayangil verimli ilişkiler kurmak için şartların uygun olduğunu söyledi.

■ **Bütçe Komisyonu'nda Ulaştırma Bakanlığı Bütçesi görüşülürken CKMP'li Mehmet Altınsoy, şehirlerarası telefon konuşmalarının dinlendiğini ve muhabere güvenliğinin ihlâl edildiğini ileri sürdü.**

■ İskenderun - Batman Pipe - Line hise senetlerinin ay sonunda piyasaya çıkarılacağı, kurulacak şirketle ilgili çalışmaların son safhaya girdiği TPAO Genel Müdürü Turgut Gülez tarafından açıklandı.

■ **Yargıtay'da bir dâvanın istenilen şekilde sonuçlandırılması için rüşvet verilmesine aracı olduğu iddia edilen eski Emniyet Genel Müdürü Ahmet Demir hakkında soruşturma açıldı. Yeni İstanbul Gazetesi, Demir hakkın da yapılan bir çok ihbarın İnönü hükümetleri tarafından hasıraltı edildiğini ileri sürdü.**

■ Türk-İş Başkanı Seyfi Demirsoy, bazı müesseselerde çalışan işçilerin memur sayılmasına dair Yargıtay'dan bir karar çıktığı takdirde sendikacılık oyunlarına baş vurarak mücadele edeceklerini söyledi.

17 ocak

■ Kahire'de Birleşik Arap Cumhuriyeti ile görüşmelerine devam eden Türk Dışişleri Bakanı Çağlayangil, «Türkiye, Araplararası ihtilâflarda tarafsız kalmağa azimlidir» dedi ve Türkiye'nin İslâm Paktı'na girmeyeceğini açıkladı.

■ **AP *Grupu'nda ekonomik durum* üzerinde yapılan görüşmelerde hükümetin ekonomik tutumu tenkid edilerek enflasyon tehlikesinin yaklaştığı ileri sürüldü.**

■ Petrol Ofis depolarında Petrol İş Sendikası'nın sürdürdüğü grev sebebiyle hastaneler ve üniversiteler iş göremez duruma düştü; vali yabancı petrol şirketlerinden akaryakıt alınacağını söyledi.

■ **Bütçe Komisyonu'nda Çalışma Bakanlığı Bütçesi görüşülürken CHP Milletvekili *Şeref Bakşık*, işverene politik fatura bedeli olarak İş Kanunu'nun çıkmasının AP Hükümeti tarafından geciktirildiğini ileri sürdü.**

■ Sıfırdan başlıyarak kısa zamanda milyoner olan Adanalı iş adamı Elliyeşil öldü.

■ **Ahmet Demir'in, 1963 yılı sonlarında, General Faruk Güventürk'ün de adının karıştığı 40 Milyon Lira'lık bir yolsuzluk olayını örtbas ettiği iddia edildi. İddiaya göre, Güventürk'ün ihbarını Demir, hasıraltı etmiş bulunuyordu.**

■ Köln'deki Ford fabrikaları da iş saatlerinde kısıntı yaptı, Almanya'daki işsiz Türklerin sayısı 40 Bin'i buldu.

■ **Irak Cumhuriyet rejimini devirip yerine emperyalist hakimiyeti altında bir idare kurmayı hedef tutan bir komplo hareketi ortaya çıkartıldı, sanıklar yakalandı.**

18 ocak

■ **Son iki ay içinde Milli Eğitim Bakanlığınca 13 öğretmenin bakanlık emrine alındığı, 4 öğretmene işten el çektirildiği, 200'e yakın öğretmenin de başka yerlere nakledildiği Cumhuriyet Gazetesi tarafından açıklandı.**

■ Batı Trakya, 12 Adalar ve Kıbrıs konularında Aydın Milletvekili Reşat Özarda'nın verdiği gensoru önergesi Meclis'te görüşülmeğe başlandı. Özarda Batı Trakya'daki Türklerin hakkını korumakta Türkiye'nin aciz düştüğünü belirterek Lozan Andlaşması'nın değiştirilmesini istedi.

REŞAT ÖZARDA

■ **TMTF'deki ihtilâfı inceleyen mahkeme federasyon binasının yedi emine teslimine karar verdi. Üç öğrenci birliği başkanı federasyon yönetimine el koyarak mahkeme kararının uygulanmasını önledi.**

■ Bütçe Komisyonu'nda Sanayi Bakanlığı Bütçesi görüşülürken TİP Milletvekili Âdil Kurtel «Yabancı sermaye yurdumuzu sömürmektedir. Yabancı sermaye ile kalkınma beklemek hayaldir» dedi.

■ **Yargıtay'daki rüşvet olayına *adı karışan eski Emniyet* Genel Müdürü Ahmet Demir'in bakanlık emrine alınması için İçişleri Bakanlığı bir kararname hazırladı.**

■ CHP Grupu toplantısında Ecevit'çiler ve Feyzioğlu taraftarları birbirlerini «Haysiyetsiz..., Yalancı..., Düzenbaz...» diye suçladılar.

19 ocak

■ 1965 yılının Mart ayından bugüne kadar toptan eşya fiyatlarında yüzde [illegible] oranında bir artış olduğu açıklandı. Böylece Devlet Personel Kanunu'nun memurlara sağlayacağı gelir artışı, pahalılığın artış seviyesinin altında kaldı.

■ **TMTF *Binasının* yedi emine tayin edilen Doç. Dr. Nevzat Yalçıntaş'a teslimi sırasında federasyoncu gençlerle polisler *arasında* çatışma oldu. Gençler sürüklenerek dışarı çıkartıldı ve bina mühürlendi.**

■ CHP Meclisi toplantısı sona erdi. İnönü «Anarşi istemiyorum. Bu anarşik ortamda parti idare edilmez» diyerek Ecevit ve Feyzioğlu grupları arasında tartışmayı önledi.

■ **Petrol boru hattı hisse senetlerinin satışa çıkarılması ile ilgili olarak CHP Grupu'nun verdiği gensoru önergesi Millet Meclisi'nde görüşülmeğe başlandı.**

■ Askeri Yargıtay, aralarında Hakkâri Milletvekili Ali Karahan ile Bitlis Senatörü Ziya Şeref Hanoğlu'nun da bulunduğu 16 Kürtçülük sanığının cezalarını onayladı.

■ **Petrol İş Sendikası Başkanı Ziya Hepbir, basın toplantısı yaparak hükümeti, yazarları, Petrol Ofis ve TPAO müdürlerini, valiyi, gençlik kuruluşlarını suçladı, Petrol Ofis depolarında greve devam edeceğini ve 10 Şubat'ta da TPAO da greve başlayacağını açıkladı.**

20 ocak

■ TİP Milletvekili Yusuf Ziya Bahadınlı Meclis'e önerge vererek "son zamanlarda öğretmenlere karşı girişilen baskı hareketlerinden dolayı Milli Eğitim Bakanı hakkında gensoru açılmasını istedi.

■ Petrol boru hattı hisse senetlerinin özel kişilere satılması konusunda gensoru açılmasını isteyen Feyzioğlu'nun önergesi Millet Meclisi'nde AP milletvekillerinin oylarıyla rededildi.

■ TMTF binası önünde olaylar oldu. Hükümeti ve polisi protesto eden gençler polisler tarafından coplandı.

■ Tütün ekicilerinin meselelerini ve tütün piyasasının açılış hazırlıklarını yerinde incelemek üzere TİP Genel Başkanı Aybar ile TİP Genel Sekreterleri Rıza Kuas ve Nihat Sargın Ege Bölgesine gittiler.

■ **Dışişleri Bakanı Çağlayangil'in Kahire ziyareti sona erdi. İki ülke arasındaki ilişkilerin geliştirilmesi için mutabakata varıldığını açıklayan bir ortak bildiri yayınlandı.**

■ Türkiye ile Amerika arasındaki ikili andlaşmaların değiştirilmesi ve bir temel andlaşma haline getirilmesi için görüşmelere Dışişleri Bakanlığı'nda başlandı.

21 ocak

■ Mühürlü bulunan TMTF Binası'na 32 arkadaşıyla birlikte arka kapıdan girerek bayrak çeken Genel Başkan Sencer Güneşsoy ile federasyona bağlı öğrenci kuruluşları başkanlarından dördü tevkif edildi. Ankara'da da TMTF'ne mensup öğrenciler bir gösteri yaptılar.

■ **Ege Bölgesi'nde geziye çıkmış bulunan Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanı Mehmet Ali Aybar, Manisa'da yaptığı konuşmada "İktidara gelirsek, yurdumuzu sömürmek isteyen ister Amerika olsun, ister Rusya olsun, hepsini dışarıya kovacağız" dedi ve "son günlerde bölücülük yapmak üzere partiye sızmış bulunan ajanlara karşı" teşkilâtı uyanık olmağa çağırdı.**

■ Milli Eğitim Bakanlığı Tercüme Bürosu üyeleri, Kültür Müsteşarı Adnan Ötüken'in baskı ve müdahalelerini protesto etmek üzere bu görevlerinden istifa ettiler.

■ **Bir aydan beri devam etmekte olan petrol grevine şimdiye kadar hiçbir müdahalede bulunmayan hükümet, nihayet Devlet Bakanı Refet Sezgin'i Petrol Ofisi ile Petrol İş Sendikası arasında arabuluculuk yapmakla görevlendirdi.**

● TMTF'ndaki olaylar geçtiğimiz hafta büyüdü ve polis devrimci gençlere karşı terörü artırarak copla dövdü, bir kısmını da tutukladı.

(Haberi 4. sayfamızdadır.)

22 ocak

■ **Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun kurulması için karar almak üzere Maden İş, Lastik İş, Basın İş, Gıda İş, Kimya İş sendikalarının 12 Şubat'ta büyük bir salonda ortak bir kongre yapacakları açıklandı. DİSK'in Genel Başkanlığı için Rıza Kuas veya Kemal Türkler'in isimleri üzerinde duruluyor.**

RIZA KUAS

■ Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanı Aybar İzmir'de yaptığı konuşmada "Türkiye'de fizyolojik sefalet kronik haldedir. Amerikan üsleri meselesi Türkiye'yi ister istemez üçüncü dünya savaşına sürükleyebilir. Amerika'ya karşı vereceğimiz kurtuluş savaşını gerekirse Rusya'ya karşı da verebiliriz" dedi. Genel Sekreter Nihat Sargın ise "Tütün ekicisinin ektiği toprağın sahibi olması gerektiğini" söyledi.

■ **Johnson, Viet Nam Savaşı dolayısıyla 135 Milyar Dolar'lık Amerikan bütçesinin 73 Milyar Dolarının savunma giderlerine ayrıldığını açıkladı. İkinci Dünya savaşı'nın en şiddetli olduğu 1944 - 45 yıllarında savunma gideri 76 Milyon Dolar'dı.**

■ Amerikan Kara Kuvvetleri Kurmay Başkanı Harold Johnson, Vietnam Savaşı'nın daha sekiz yıl sürebileceğini, milliyetçi kuvvetlerin küçük birliklere bölünmesi sebebiyle Vietnam'daki Amerikan kuvvetlerinin büyük kısmının iki buçuk yıla kadar geri çekilebileceğini ileri sürdü.

■ **Yeditepe Şiir Armağan'ını Ülkü Tamer'in "İçime Çektiğim Hava Değil Gökyüzüdür" adlı kitabı kazandı. (Edip Cansever'in bu kitap üzerine bir yazısını gelecek sayı Sanat Sayfamızda bulacaksınız.**

HAFTANIN YORUMU

DOĞAN ÖZGÜDEN

Petrol Savaşı!

GEÇTİĞİMİZ hafta Türkiye, gerek Meclis müzakereleriyle, gerekse İstanbul'da sürüp giden petrol greviyle petrol üzerinde büyük bir mücadeleye sahne oldu. Batman - İskenderun petrol boru hattı hisse senetlerinin özel kişilere satılıp satılmaması konusu Meclis'te tartışılırken İstanbul'da da Petrol İş Sendikası Başkanı Ziya Hepbir Petrol Ofis'i suçlayarak grevi sürdüreceğini, ayrıca şubat ayında Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı'nda da greve gidileceğini açıkladı. Gerek petrol sevkiyatı, gerekse akaryakıt pazarlaması bakımından her iki konu da, en az petrol üretimi kadar büyük önem taşımaktadır. Bilindiği gibi petrol üretimi konusundaki mücadeleyi ünlü Max Ball Kanunu ile yabancı şirketler kazanmışlardır. Şimdi petrol sevkiyatının ve pazarlamasının da yabancı şirketler çıkarına uygun olarak işler hale getirilmesi söz konusudur.

AP iktidarı, daha Batman - İskenderun petrol boru hattının açıldığı gün hisse senetlerinin yüzde 49'nun özel kişilere satılacağını açıklamıştır. Bu bakımdan, boru hattı üzerine Meclis'e verilen önergenin AP oylarıy'a reddedilmiş olması bir sürpriz değildir. İktidara göre, hisse senetlerinin özel kişilere satılmasının nedeni, büyük yatırımlar yapmak zorunda olan TPAO'ya finansman sağlamak, küçük tasarruf sahiplerini istikrarlı gelirlere kavuşturmak, sermaye piyasasının yaratılmasına yardım etmektir. Oysa bu gerekçenin arkasında da tamamen yabancı şirketlerin çıkarları vardır. Mobil'in petrol boru hattı yapımını TPAO gibi milli bir kuruluşa kaptırmamak için yıllardan beri nasıl mücadele ettiği herkesçe bilinmektedir. Çünkü, petrol sevkiyatını kontrol altında bulunduran şirket, o ülkenin hayat damarlarını ele geçirmiş olmaktadır. Üstelik boru hattına ortak olmak suretiyle yabancı şirketler Türkiye'de ürettikleri petrolü para ödemeden sevkedebilecekleri gibi bu yoldan kazanacakları paraları dışarıya transfer edebileceklerdir. AP iktidarı, petrol şirketlerinin "halka hisse senedi satışı" gerekçesi altında boru hattına sahip olmalarına, Meclis'in kanaatini dahi öğrenmeden "Evet" demiştir. Zira, kendisini seçimlerde iktidara getirmek için hiçbir yardımı esirgemeyen yabancı şirketlere borcunu başka türlü ödemesine imkân yoktur.

PETROL İş Sendikası'nın Petrol Ofis depolarındaki grevi ise, işçi haklarını savunmanın ötesinde, yabancı petrol şirketleriyle milli kuruluşlar arasındaki pazarlama mücadelesinde birincilerden yana bir tertip halini almıştır. Petrol Ofis'te çalışan işçilerin ücretlerinin diğer şirketlere göre düşük olduğu dikkate alınırsa, işçi hakları açısından Petrol İş Sendikası'na hak vermemek mümkün değildir. Ancak bir kamu kuruluşu olan Petrol Ofis de, yabancı şirketler kadar ücret ödeyebilecek güce sahip olmadığını ileri sürmektedir. Bugüne kadar özel sektörde patlak veren her grevi, işçi haklarını açıkça çiğneyerek erteleyen veya yasaklayan hükümet ise, bu grevde uzun süre uzlaşma teşebbüsüne girişmemiştir. Amaç, Petrol Ofis'in yabancı şirketler karşısında zayıf düşürülmesi ve ulusal çıkarları savunmakta direnen Petrol Ofis Genel Müdürü'nün yıpratılmasıdır. Petrol İş Sendikası, yabancı şirketlerin ve onlarla ittifak halindeki iktidarın bu oyununa gelmiş ve belki de bile bile âlet olmuştur. Türkiye bugün petrol üzerindeki egemenliğini tam mânasıyla kaybetmek tehlikesiyle karşı karşıyadır. Bunun ardında ise milli egemenliğin kaybedilmesi tehlikesi vardır ve devrimci güçleri petrol uğruna dev bir mücadele beklemektedir.

Faruk Sükan'ın polisleri TMTF önünde gençleri sürükleyip coptan geçirdiler; dövülenler arasında gazeteciler, yoldan geçmekte olan vatandaşlar da vardı, âdeta bir 28 Nisan yaşanıyordu..

GENÇLİĞE KARŞI TERÖR ARTIYOR

■ *Türkiye Milli Talebe Federasyonu'nu ele geçirmek için hükümetin baş vurduğu yeni tedbirlerin içyüzü*

TÜRKİYE Milli Talebe Federasyonu olaylarında hükümetin gençlik üzerinde oynadığı oyun bütün açıklığıyla ortaya çıktı. Birinci perdesi Adapazarı'nda, ikinci perdesi iki hafta önce İstanbul'da oynanan oyunun üçüncü perdesi hâlâ devam ediyor.

Hükümet, yalnız polis metodlarıyla federasyonu ele geçiremeyeceğini anlayınca işe adliyeyi de karıştırdı. Bir süre önce Adapazarı'nda ikinci bir kongre yaparak TMTF Başkanı olduğunu iddia eden Ekrem Özer, 17. Asliye Hukuk Mahkemesi'nden ihtiyati tedbir kararı almış ve bu kararı federasyonun kendine devri şeklinde polise uygulatmak istemiştir. Fakat TMTF avukatlarının itirazları üzerine bu emeline ulaşamamıştır. 17. Asliye Hukuk Hâkimi TMTF avukatlarının gösterdiği belgelere dayanarak icranın tehirine karar vermiştir. Sonra da yanlış belgeler gösterildiği için ayrı ayrı iki karar vermek zorunda kalması sebebiyle dâvaya bakmaktan istinkâf etmiştir.

Dâva, bundan sonra 19. Asliye Hukuk Mahkemesi'ne gitti. Avukatlıktan gelme, eski DP'lilerden ve İstanbul Üniversitesi öğretim üyesi Orhan Aldıkaçtı'nın kayınbiraderi 19. Asliye Hukuk Hâkimi Galip Mergen, TMTF'na Nevzat Yalçıntaş'ın başkanlığında yedi kişilik bir heyeti dâva bitinceye kadar yedi adil olarak tayin etti. Nevzat Yalçıntaş İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Sosyal Siyaset Kürsüsü doçentlerindendir. Gerici bir gazeteye yazdığı gerici yazılarla tanınmaktadır.

Verildikten iki gün sonra açıklanan karar üzerine Ekrem Özer'in avukatlarıyla beraber icra memuru Adil Zaloğlu kararı uygulamağa geldiler. Fakat karşılarında TMTF İkinci Başkanı Faruk Yalnız yerine talebe birliği başkanlarını buldular. Ayrıca, yedi kişilik yedi adli heyetinden de sadece iki kişi vardı. Bunun üzerine icra memuru kararı uygulayamadı. Aynı zamanda karara TMTF avukatları itiraz ettiler. İkinci defa çıkan açıklama kararı ise, daha şaşırtıcı ve birinci kararla kısmen çelişir haldeydi. Birinci kararda yedi kişilik heyete verilmesi belirtildiği halde, ikinci kararda yalnızca Nevzat Yalçıntaş'ın şahsına teslimi açıklanıyordu.

Bunun üzerine Yalçıntaş, icra hâkimi Âdil Zaloğlu ve Ekrem Özer'in avukatları ertesi gün tekrar federasyon binasına el koymağa geldiler. Birlik başkanları ve o sırada gelen TMTF Genel Başkanı Sencer Güneşsoy direnince coplar altında kendilerini sokakta buldular. Olaylar sokaklara da taştı. Bu arada bir çok öğrenci coplandı. Bir kısmı da nezarete alındı. Gazeteciler de dayaktan geçirildi.

Polis şefleri ve icra memurunun kanun hükümlerinden çok Ekrem Özer'in avukatlarının sözünü dinlemesi ve yalnızca onların sözlerini zapta geçirmesi, olayın en ilgi çekici yönlerinden biri idi. Diğer avukatlarının sözleri çoğunlukla zapta geçirilmediği gibi, polisten dayak dahi yediler. Bu tutum da baronun harekete geçmesine sebep oldu.

Ertesi gün TMTF'nun kapısına kırmızı mühür vuruldu. Vuruldu ama, olayların önüne geçilemedi. Kapının önünde toplanan yüksek öğrenim gençliğini dağıtmak isteyen polisle aralarında yine çatışma çıktı. Yaralananlar oldu. Bir kısım öğrenciler nezarete alındı.

Yüksek öğrenim gençliği, kendi örgütü olan TMTF'nu korumağa azmetmiş görünüyor. Polis baskıları, TMTF'nun el değişmesini sağlayamayacak. İktidar petrolün millileştirilmesini istemeyen, antiemperyalist mücadele yapmayan, hükümetleri tenkid etmeyen MTTB tipi bir TMTF hayallerine kavuşamayacak...

Refik Erduran

BİR REZALET

En büyük Türk şairi Nazım Hikmet Türk vatandaşlığından nasıl çıkarılmıştır, bilir misiniz?

Bu işlemin dayandığı kanun maddesi şöyle der:

«Ecnebi bir devletin askerlikten gayrı bir hizmetini deruhte etmiş olanlardan kabul ettiği hizmetin tayin olunacak müddet zarfında terki için Türkiye'de bulundukları mahal hükümetleri ve ecnebi memleketinde Türk elçilik veya şehbenderhaneleri vasıtasıyla verilecek emre imtisal etmeyen veya Türkiye ile muharip olan bir devletin hizmetinde bilâmezuniyet devam eden Türkler vatandaşlıktan ıskat olunabilirler.»

Yâni bir Türkün yabancı bir devletin hizmetini deruhte etmiş bulunduğu kanunen sabit olacak, o kimseye yabancı devlet hizmetinden çıkması elçilik vasıtasıyla bildirilecek, bir de mühlet tanınacak, ancak o mühlet sonunda hâlâ yabancı devlet hizmetinde bulunduğu yine kanunen sabit olur ise o zaman vatandaşlıktan çıkarılabilecek.

Şimdi 15 Ağustos 1951 tarihli Resmi Gazetede Celâl Bayar, Adnan Menderes, F. L. Karaosmanoğlu, H. Köymen, F. Köprülü, T. İleri, M. Ete, R. S. Burçak, S. Kurtbek, H. Gedik, S. Ağaoğlu, R. Nasuhioğlu, H. Özyörük, H. Polatkan, K. Zeytinoğlu, H. Üstündağ, N. Ökmen ve N. Özsan'ın imzalarıyla yayınlanmış olan 3/13401 sayılı Bakanlar Kurulu Kararını okuyalım:

«Pasaportsuz olarak «İstanbul'dan Romanya'ya kaçan ve oradan da Moskova'ya giderek hava alanında memleketi aleyhinde beyanatta bulunduğu ve müteakiben radyo yayınlarında Türkiye'nin hükümet şekli ve hükümeti idare edenler aleyhinde geniş propaganda kampanyasına girişerek komünizmi yaymak maksadını güden neşriyatiyle Sovyet hükümetinin verdiği hizmeti ifa etmekte olan maruf komünist Nâzım Hikmet Ran'ın kendisine bu hizmeti terketmesi hususunda yapılacak tebligatın da bir fayda vermeyeceği mülâhaza edildiğinden Türk vatandaşlığından çıkarılması; İçişleri Bakanlığının 25/7/1951 tarihli ve 40945 sayılı yazısı üzerine, 1312 sayılı kanunun 10 uncu maddesine göre, Bakanlar Kurulunca 25/7/1951 tarihinde kararlaştırılmıştır.»

Karardaki berbat cümle düşüklüğünün üstünde durmayalım. Vatandaşlıktan çıkarılan şahsın memleketi aleyhinde beyanattan bulunduğu iddiasının doğruluk derecesi, davranışlarının bir yabancı devlete hizmet diye yorumlanıp yorumlanamayacağı gibi noktaları da bir kenara bırakalım. Sadece, bir gün şöyle bir resmi yazı alsak ne yapacağımızı düşünelim:

«Hernekadar bir vergi borcunuz bulunduğunun size bildirilmesi, ancak tanınan mühlet sonunda parayı ödemediğiniz takdirde vergi cezası kesilmesi kanun emri ise de, size öyle tebligat yapılmasının bir fayda vermiyeceği mülâhaza edildiğinden, şimdiden cezaya çarptırılmış bulunuyorsunuz.»

Hangi tüccar, hangi vergi yükümlüsü, hangi vatandaş böyle bir yazı karşısında boynunu büküp cezayı kuzu kuzu öder? En uysalı bile isyan edip haykırır:

— Siz benim tebligata ne cevap vereceğimi nereden biliyorsunuz? Tarafıma tebligat yapılmasının fayda vermeyeceği sonucuna kendiliğinizden nasıl ulaşır, benim kendimi savunma hakkımı bir peşin kararla nasıl elimden alırsınız?

Hele böyle bir işlem karşısında bırakılan kişi dişli bir politikacı ya da «iş adamı» olmalı ki... Seyredin gümbürtüyü! En hafifinden, o yazıyı kaleme alan memur kendini bir «mahrumiyet» bölgesinde buluverir.

Ama en büyük şairimiz bir kabine dolusu politikacı tarafından çok daha korkunç bir haksızlık ve hakarete uğratılmış, kimse de çıt çıkaramamıştır.

Bu işin komünizmle, antikomünizmle, sağcılıkla, solculukla bir ilişiği yok. Bu, aynı bir hekimin bile bile yanlış ilâç vermesi, bir ustanın bile bile ters parça takması gibi, yapanı insanlık dışına iten bir rezalettir.

Kamuoyu önünde Nazım Hikmet'in mirasçılarını bu ayıbın düzeltilmesi için hemen harekete geçmeğe, bütün iyi niyetli yurtdaşlarımı da onları desteklemeğe çağırırım.

AHMET DEMİR
— Bir vatan - millet savunucusu! —

SKANDAL

■ *Tabutluk kahramanı Ahmet Demir'in gerçek yüzü meydana çıktı*

İstanbul Polis Müdürü iken bazı gençleri komünist, bazılarını da turancı diye tabutluklara attıran, eşi görülmemiş bir terör havası yaratan Ahmet Demir, bir manifatura tüccarının Yargıtay'daki işinde rüşvet almak, rüşvet vermek, aracılık etmek suçlarından ötürü merkez valiliği görevinden bakanlık emrine alınmıştır.

Demir'in durumu bir kovuşturma açılmasını zorunlu kılacak kadar açıklığa kavuştuktan sonra ortaya yeni meseleler çıkmaktadır. Zanlının, Emniyet Genel Müdürü iken, bazı Rumların yurt dışına çıkarılmalarının geciktirilmesinde, sıralarının değiştirilmesinde rol oynadığı da ileri sürülmektedir.

Demir'in geçmişine ait olaylar da, rüşvet meselesinden sonra günün konusu olmuştur. CHP iktidarı devrinde Muzaffer Kayalıbay adındaki bir şahıs Beyoğlu'nda bir araba tarafından çiğnenmiş, DP iktidara geçtikten sonra bu olaydan dolayı İsmet İnönü'nün oğlu Ömer İnönü suçlandırılmıştır. DP iktidarında da işbaşında kalmak çabasında olan Demir soruşturmayı bu yönden yürütmüş, ancak Ömer İnönü olay sırasında İstanbul'da olmadığını ispat ederek İnönü ailesini fevkalâde müteessir eden bu suçlamadan kurtulmuştur. Demir Demokratlar zamanında da içişleri kadrosunda kalarak Denizli ve Bitlis'te valilik yapmıştır.

Demir'in adı, batakhane işletmek, eroin ticareti, kumar oynatmak gibi olaylara da karışmaktadır. Kendisinin Ankara'da Park Palas Müdürlüğü yaptığı sırada kumar oynattığına dair iddialar vardır ve bunlar da soruşturma konusu yapılacaktır.

27 Mayıs İhtilâli'nden sonra devrin değiştiğini gören Demir yeniden CHP iktidarına yanaşma yollarını aramış ve muvaffak da olmuştur. İsmet İnönü'nün güvenilir Emniyet Genel Müdürü olarak emniyet kadrosunun başına geçen Demir, bu görevi sırasında da bazı kimseleri kendi idari nüfuzundan yararlandırmış, Emniyet Genel Müdürlüğünü CHP iktidarının istediği şekilde yapmıştır.

Bu arada AP'lilerle ilişkiler kurmuş, fakat iktidar değişikliğinden sonra kızağa çekilmekten kurtulamamıştır.

Demir, CHP iktidarı devrinde komünistlikle ve turancılıkla suçlandırılan gençlere çeşitli işkenceler yaptırmış tabutluklar kurmuştur. Bu yoldaki şikâyetler o zamanlar DP muhalefeti tarafından Bütçe Komisyonu'na getirilmiş bir Meclis heyeti tabutlukları yerinde görmekle görevlendirilmiştir. Ancak bu gizli görüşmeleri zamanında haber alan Demir tabutlukları bir günde kaldırtmıştır. Fakat Sansaryan Han'da Demir'in nasıl işkenceler tertiplediğini Demir'in pençesine düşenler hâlâ dehşetle hatırlamaktadırlar.

Demir, düşünen insanlara karşı giriştiği bu insanlık dışı tertipleri vatanseverlik, rejimi koruma, milleti kurtarma gerekçeleriyle yaptığını zaman zaman iftiharla söylemiştir. Ancak Hürriyet Gazetesi'nin ortaya attığı rüşvet skandalı, Demir'in vatanı, milleti, rejimi değil, kendisinin ve kendisi gibi olanların dünyalığını koruma çabasında olduğunu ortaya çıkartmıştır. Bu sadece Demir'in değil, Demir gibi adamların «içyüzü» dür...

Aman Dikkat!

Eski C.H.P. de yeni sesler:

"— Ortanın solu!"
"— Solun ortası!"
"— Sol... Sol..."
"— Sol.."

Aman dostlar, dikkat! bu C.H.P. hiç belli olmaz, sol gösterip sağ vurur!

BİR HUKUK GANGSTERLİĞİ

Çetin Altan

Türkiye'de egemen burjuva sınıfının en korktuğu ve en ağır suçlamalarla üstüne gittiği şey, işçilerle köylülerin sömürü düzenine karşı uyanmaları ve Anayasanın 12 maddesinde gördüğü sınıflar arası eşitliği sağlamak için devlet yönetimine ağırlıklarını koyarak sömürülmeyi frenlemeleridir...

Egemen burjuva sınıfının ödü kopmaktadır bundan...

Böyle bir uyanışı komünistlik olarak nitelemekte, komünistliği de pezevenlik diye anlatmaktadırlar halka...

Türkiye'de kim işçilerle köylülerden yana çıkmış, onların hakkını korumak için Plutokrasiye yani kapitalistler yönetimine cephe almışsa derhal kafası ezilmek istenmiştir. Ve Milli Emniyet, polis, jandarma ve hukukçular daima burjuva çıkarlarını ve burjuvanın sömürü özgürlüklerini savunmak için maşa olarak kullanılmaya zorlanmıştır...

Türkiye'de halktan yana olan kişilere karşı akla hayale gelmeyecek namussuzluklar yapmışlardır yerli kompradorlar.

Kendi keyiflerine göre kanunlar çıkarmışlar, bu kanunları dahi işlerine gelmeyen yerlerde çiğnemişler, belgeler, yalancı tanıklar uydurmuşlar ve işçilerle köylüleri uyandırmaya uğraşanları zindanlara, açlığa ve sefalete mahkum etmişlerdir...

Ve böylece yeryüzü burjuva tarihinin en rezil sayfaları Türkiye'de yazılmıştır.

Bu korkunç ve iğrenç dramlar içinde dikkati en fazla çeken olay 1938'deki Harp Okulu olayıdır...

Tepeden gelme emirlerle gencecik çocuklar içeri tıkılmış ve hakkında en küçük bir suç delili yokken Nazım Hikmet on dört yıla mahkûm edilmiştir...

Bu olayı bizzat yaşamış olan A. Kadir'in «1938 Harp Okulu olayı ve Nazım Hikmet» adlı eseri yapılan haksızlığın iç yüzünü ortaya çıkarması bakımından yakın tarihimizin pek önemli bir belgesidir...

Sonunda yerli kompradorların tuzaklarından canını kurtarmak için kapitalist bir ülkeye değil de, işçilerle köyülülerin ihtilâlle burjuva sınıfını yok ettikleri bir ülkeye kaçtığı için yıllar yılı yerli kompradorlar tarafından vatan haini ilân edilen Nazım Hikmet, aslında ihanetlerin en büyüğü olan bir hukuk gangsterliğine hayatının on üç yılını feda etmiştir.

Kim yapmıştır bu hukuk gangsterliğini?

Bu soruya Türk komprador burjuvazisi bir türlü cevap vermek istememektedir? Çünkü domuzuna suçlu olduğunu bilmekte, kapan görmüş fare gibi sinsi ve kanlı gözlerle etrafını kolaçan etmektedir...

Fısıltı halinde:

— Bu konuyu kurcalamayın, bu konuyu açmayın, ait tarafı Nazım Hikmet işçilerle köylülerin burjuvaları ezmelerini isteyen biriydi, işçilerle köylülerin ihtilâlinden yana olanları ne yoldan olursa olsun yok etmek fena bir şey midir, diye sormaktadırlar...

1938 yılına ait dosyalar ergeç bir gün ortaya çıkacaktır. Ve yirminci yüz yılın en büyük hukuk rezaletlerinden biri boylu boyunca dünya kamu oyunun gözleri önüne serilecektir...

İşlenmiş olan hukuk cinayeti Fransa'daki Dreyfüs kepazeliğinden çok daha büyük bir önem taşımaktadır...

Fransız Genelkurmayı bir casusluk suçunu örtbas etmek için günahsız Dreyfüs'ü yok etmeye kalkmıştı.

Bizim komprador burjuvazisi ise bir suçu ört bas etmek için değil, bir insanı ezmek için kanunları rafa kaldırarak işlemiştir bu cinayeti...

Ve en hazini 28 yıl boyunca da kimsenin sesi çıkamamıştır bu haksızlığa karşı...

Burjuvaların cellâtları etrafa boyuna gözdağı vermiş ve bütün ülkeyi Jack London'un tabiriyle demir ökçeleri altında ezmişler, kimseye ağız açtırtmamışlardır...

Nazım Hikmet vatan haini...

Peki ya günahsız bir şairi tepeden emirlerle hukukun ırzına geçerek on üç yıl zindana atanlar ne haini?

Ha sahih onlar burjuvalarımızdır...

Burjuvalarımız hiç bir zaman hain olamazlar... Halkın iliğini kemiğini sömürseler, milli gelirden yüzde elli yedi payı ceplerine indirseler ve Türkiye'yi Amerikan kapitalistlerine satsalar da daima vatanperverdirler...

Vatan hainleri işçilerle köylülerden yana olanlardır sadece... Hele Nazım gibi bir de onların burjuvalara karşı mücadele etmesini isteyen şiirler yazmış biri çıkarsa...

Bütün bu yalanları, katakullileri kıvırmaktan, yirmi milyonu okuma yazma bilmiyen fıkara halkı döndüre döndüre kandırıp soymaktan ve onun uğruna yıllar boyu hapis yatmış bir şairi ona hain diye tanıtmaktan hiç utanmıyorsunuz değil mi?

Yuf olsun ervahınıza..

PETROL

■ *AP yabancı petrol şirketlerine seçim faturasını ödüyor.*

PETROL boru hattı hisse senedlerinin özel kişilere satılması konusunda CHP'nin gensoru önergesi geçtiğimiz hafta Millet Meclisi'nde AP'lilerin oylarıyla reddedildi. Esasen bu meselenin Meclis'te görüşülmesi sadece bir formaliteden ibaretti. Çünkü açılış töreninde hisse senetlerinin yüzde 49'unun satışa çıkartılacağı açıklanmış bulunuyordu.

Hisse senetlerinin özel kişilere satılması meselesinin içyüzü şudur:

Yabancı petrol şirketlerinden MOBİL, Petrol Konseyi'ne başvurarak Petrol Kanunu gereğince TPAO'nun petrol boru hattı döşeyemeyeceğini ileri sürmüş, itirazı dinlenmeyince boru hattını birlikte yapmayı teklif etmiş, onda da muvaffak olamayınca hisse senedlerinin yüzde 49'unun halka satılması meselesini ortaya atmıştır.

Petrol boru hattı petrolda egemenliğin en etkili aracıdır. Yabancı şirketler bu egemenliği elde edebilmek için, halka satış gerekçesiyle petrol boru hattı hisselerine sahip çıkmak mücadelesindedir. Yabancı şirketler seçimlerde petrol bayilikleri eliyle AP iktidarını desteklemiştir. Seçim kampanyasında kullanılan araçların benzinlerinin bono ile nereden alındığını herkes görmüştür. Petrol şirketlerinin seçim yılı içindeki masrafları da bu yüzden bilânçolarında kabarık gösterilmiştir.

Şimdi AP iktidarı, boru hattı hisselerinin yüzde 49'unu halka veriyorum, diyerek yabancı şirketlere hizmet etmekte ve seçim faturasını ödemektedir.

ÇETİN ALTAN
— Ölümüm bahasına da olsa —

DEMİREL
— Hükümet uyuyor mu? —

FARUK SÜKAN
— Suçlu ortada, polis nerede? —

HASAN DİNÇER
— Adaletsiz Adalet Bakanı —

Çetin Altan'a karşı iğrenç tertipler...

Çıkarcı çevrelerin devrimci güçlere ve yazarlara karşı saldırıları artık hukuk ölçülerini aşmış, açıkça suç alanına girmiştir.

Geçtiğimiz hafta, Çetin Altan aleyhinde yayınlanan ve posta ile binlerce dağıtılan 32 sayfalık bir broşür bu kanun dışı saldırıların inkâr kabul etmez belgesi olmuştur.

Bahattin Korucu imzasıyla yayınlanan ve İstanbul Çınar Matbaası'nda basılan pembe kaplı broşür **«SOSYALİST KOMPRADORLAR - I — ÇETİN ALTAN»** adını taşımakta ve kapağın alt kısmında da **(Bir sosyalist kompradorun gerçek anatomisi)** ibaresi bulunmaktadır.

Komprador kelimesinin anlamı ve kökünü izah ederek başlayan broşürde Çetin Altan'ın özel hayatıyla ilgili çirkin iftiralar yer almaktadır. Broşür yazarı, Çetin Altan'ı, görülmemiş bir cüretle, Sovyet ve Yunan ajanı olmakla da suçlamakta, isnadlarını **«vatan hainliği»** ne kadar vardırabilmektedir.

Broşürün sonunda da **«Sıra d[illegible]erine *[illegible]lbette gelecek ve onların* da milleti nasıl aldattıklarını anlayacaksınız»** denilerek bu isnad ve iftira kampanyasının sürdürüleceği açıklanmaktadır.

Bu iğrenç kampanya Adalet Partisi'nin iktidara geçmesinden sonra başlamış, **«Komünizme ve Komünistlere Karşı Türk Basını»** isimli fasiküllerle Türkiye'nin gerçek miliyetçi ve vatanperver yazar ve düşünürlerine *en âdi iftiralarla saldırılmıştır.* O fasiküllerin de arkasında isteme adresi ve basıldığı matbaa açıklandığı halde, yapılan uyarıcı neşriyata rağmen, hükümet herhangi bir müdahalede bulunmamış, adlî makamlar harekete geçmemiştir. İftira kampanyasını yürütenler suç dolu yayınlarını orduya sokacak kadar pervasızca hareket etmişlerdir.

Bu iftira kampanyasının, millî emniyetin CENTO aracılığıyla Amerika tarafından desteklenen bir kanadı tarafından yürütüldüğüne dair kuvvetli ihtimaller mevcuttur.

Nitekim Çetin Altan da 18 Ocak tarihli fıkrasında **«Bir Takım Millî Emniyetçilere»** başlığıyla yazdığı yazıda bu tertiplerin bazı millî emniyetçiler tarafından hazırlandığını açıklamıştır.

21 Ocak tarihli fıkrasında ise, millî emniyetin asker kanadını Çetin Altan şöyle uyarmıştır:

«Millî Emniyet, vatan çıkarları için çalışmak yerine kapitalist partiler yanında Amerikan doları karşılığı Türkiye'nin uyanık güçleriyle uğraşmaya başlamıştır.

Millî Emniyetin asker kanadındaki kurmaylar, bu satılmışlığı derhal denetlemeli ve haysiyetimizle oynamaya başlayan ve fırsat bulunca hayatlarımızı da tehdit etmeye kadar uzanacak olan bu namussuzluğu zaptırapta *almalıdırlar.*

Yoksa, gerek bütçe görüşmelerinde, gerek seçim kampanyalarında Türk halkına Millî Emniyet ajanlarını Türkiye'nin en korkunç satılmış düşmanları olarak ilân etmek ve bunu isbat etmek bir borç olacaktır..

Bu ajanlar arasında petrol hainlerinin yardakçılığını yaptıktan sonra Amerikan gazoz şirketlerine kapılananlar, askerî mahkemelerde hırsızlıktan yargılananlar ve *her türlü rezaleti* rahatça yapmaya kalkanlar vardır...

Kurmay subaylardan rica ederim, bu edepsizlikleri denet altına almalıdırlar... Ama kimse olmasa da ben sonuna kadar uğraşacağım. Unutmayın şu sözümü, hattâ ölümüm pahasına olsa da..."

Türkiye'nin bağımsızlığının ve ulusal çıkarlarımızın savunucusu olan yazarlara karşı girişilen ve hayatlarına kasteden bu tertipler karşısında hükümet ne zaman harekete geçecektir? Millî emniyetin Amerika'ya hizmet eden kanadının faaliyetlerinden Başbakan Demirel, suçlular ortada olduğu *halde polislerin* tertiplere seyirci kalmasından İçişleri Bakanı Faruk Sükan, düşünce yazılarında pertavsızla suç arayan savcıların bu açık tecavüzler karşısında harekete geçmemesinden Adalet Bakanı Hasan Dinçer de sorumludur.

Ve bu iğrenç tertiplerin hesabı er veya geç bir gün sorulacaktır.

Çağların Büyük Şairi Nâzım Hikmet

Kadrim bilmemişin eline düştüm
Eğil dağlar eğil sılam görünsün

- Bir halk türküsünden -

Bence işe ilk Simavne Kadısı oğlu Şeyh Bedrettin Destanıyla başladı. Dünyanın en büyük destanı sayılan İlyada ve Odise bu topraklarda doğmuş, büyümüş, ünlenmiş, yaşamıştır. İlyada'dan, Odise'den parçalar daha halk dilinde dolaşır durur. Dede Korkut Masalları büyük bir destandan kalan parçalardır. Köroğlu da öyle. Anadolu'nun doğusunda, güneyinde günümüzde bile destanlar söylenir. Hem de bir iki üç değil, bir sürü destan dillerdedir daha.

Anadolu toprağı dünyanın destan toprağıdır. Zengin, belâlı, kişiliği olan bir topraktır. Destanı, o edebiyat tarihçilerinin anladığı gibi dar bir çerçeveye sokmamak gerek. Yanlıştır. Destan her çağda vardır ve de olacaktır. Destanın çağı yoktur. Hangi çağda, hangi yerde büyük çatışmalar olacaksa orada destan olacaktır. İşte Nazım Hikmet çağımızda Anadolu destan geleneğinin en büyük halkalarından birisidir. Şeyh Bedrettin'le işe başladı demiştim. Nazım Hikmet Anadoluyla ilişki kurar kurmaz şiirde de destanla ilişki kurmak zorunda kaldı. Nâzım Hikmet çapında bir dünya şairi kendi büyük geleneğine varmak zorundaydı. Öyle de yaptı. Büyük geleneğinden ilk olarak yararlandığı eser de Bedrettin destanıdır. Şeyh Bedrettin de onun daha önceki yazdığı şiirlerden hemen ayrılır, onu büyük bir şair çapına yükseltir. Şeyh Bedrettin Destanı diliyle, yapısı, *kuruluşuyla* tam *bir* destandır. Ve daha sonraki büyük destanına hazırlıktır. «Memleketimden İnsan Manzaraları» bizim çağımızın büyük destanıdır. Bu destana Türkiye ve dünya insanları girer. Bu büyük destanda çağımızı yoksul köylüsü, askeri, sömürüleni ve sömürenivle yaşarız. Destanın dili Yunusun, Karacaoğlanın, Dadaloğlunun ve Pir Sultan Abdalın dili gibi halkın konuştuğu dildir. Ve destan halkın konuştuğu gibi düz yazılmıştır. Gündelik dildir. Zaten bütün destanlarda dil halkın gündelik dilidir. *Manas Destanında da öyledir, İlyada da* öyledir, Memo Zinide de öyledir. Destanın kendine has bir ayrı dili olduğunu sananlar yanılıyorlar.

Nazım Hikmet destanı iyi kavramış, destan üstüne çalışmış, ıncığını cıncığını elemiş büyük destancılara çıraklık etmiş, aynen gelenekteki gibi ve kendisi de büyük ustaları gibi bir destancı mertebesine çıkmış. Destancının hayatı halk içindedir. Destanını halkla birlikte yapar. Nazım Hikmetin hayatı da öyle olmuştur.

Bir gün Nazım Hikmete dedim ki:

— Hapisâne olmasaydı bu büyük destan olur muydu?

— Belki başka şey olurdu.. Ama destan olmazdı. Onu hapiste hep birlikte yazdık, dedi. Ben onlara sorardım, onlar bana anlatırdı. Ben destandan parçalar yazar onlara okurdum.. Böyle böyle yazıldı destan..

Edebiyatla uğraşanlar bilirler ki, destanın doğuşu böyledir. Destanı halk, sanatçısıyla birlikte yapar.

Ben dedim ki:

— Hapisâne olmasaydı sen gene halka gitmenin yolunu, onunla birlikte büyük bir destan oluşturmanın yolunu bulurdun, dedim.

Çok alçak gönüllü adamdı, buna karşılık vermedi.

Birkaç gün sonra ya bu konuşmamızın üstünde düşünmüş, ya da ayrı bir konu olarak üstüne varmış:

— Ömrüm hapisânede geçmeseydi, ben böyle olmazdım, dedi. Daha çok çalışır, belki de iyi bir şair olurdum, dedi.

Ben şaşırdım. Nazım gibi bir adam, ben daha bir iyi şair olurdum, diyor.

Yunus'tan bu yana bir milletin en büyük şairi.. Ve çağların en büyük şairlerinden birisi..

Burjuvazi, burjuvazi değil satılmış komprador sınıfı, bu yozlaşmış, bu ihanet içindeki sınıf Türk milletinin en büyük şairine kahretti. Onu süründürdü. Onu bir yaban elde ölmek durumuna soktu. Bu sınıf Nazıma ni*çin bu kadar düşmandı? Onu mahkum etmek için düzmece* mahkemeler kuracak kadar niçin düşmandı? Çünkü bu sınıf bilinçli, ya da bilinçsiz Türk halkına düşmandır. Türk milletine, en hafifinden Türk kültürüne düşmandır. Bir milletin en büyük şairine düşmanlık, o milletin kültürüne, kendisine düşmanlık [illegible]mektir.

Millet düşmanlarının Nazım Hikmete yaptıkları kötülük tarihimizin en büyük ihanetlerinden birisi olarak kalacaktır. Kapkara bir ihanet lekesi,

Nazım Hikmetin büyük destanı Türk milleti durdukça ocak başlarında okunacak ve bu büyük destan Türk kuşaklarınca okundukça da Nazım Hikmete kötülük yapan hainler lanetleneceklerdir.

Nazım Hikmet davasının yeniden başlaması ve Nazım Hikmetin beraat etmesi hainlerin mahkumiyeti olacaktır. Bir de Türk adliyesini büyük bir töhmetten, burjuva sınıfıyla işbirliği yapmak töhmetinden kurtaracaktır.

Yoksa Türk milleti durdukça Nazım Hikmeti hiç bir zaman hiç bir çağda mahkum etmeğe kimsenin gücü yetmez.

Yaşar Kemal

Haysiyetsizlik

Daha dün A. Partisi'ne ağız dolusu söven adam, bugün partisinden istifa e*diyor, koşup geliyor,* buraya «A. Partisi sollularla çok iyi mücadele ediyormuş ta...» Bu türlü laflar ediyor bu adamlar!

.....

Bu döneklik, bu canbazlık, bu siyasi ahlâksızlık demek değildir de nedir?

OSMAN YÜKSEL SERDENGEÇTİ
(Yeni İstanbul - 20.1.1967)

19 Haziran'dan 19 Ay Sonra

FETHİ NACİ

Ferruh Doğan

YAZISIZ

Albay Bumedyen'in askeri iktidarı 19 ayını doldurdu. 19 Haziran 1965'ten 19 ay sonra Cezayir'in içinde bulunduğu durumu gözden geçirmek, askeri iktidarın deneylerine bakmak Türk sosyalistleri için çok ilgi çekicidir.

1 Kasım 1954'te başlayan ve tam yedi buçuk yıl süren güçlü bir antiemperyalist savaş... Bir milyondan fazla ölü..., Taş taş üstünde bırakılmayan 8.000 köy... Ve 130 yıllık Fransız egemenliğine son vererek bağımsızlığına kavuşan Cezayir halkı... Sosyalizmi seçiş... Ahmet Bin Bella... Ve derken 19 Haziran darbesi...

Albay Bumedyen, huzuru ve birliği saglayacağını söyleyerek iktidara gelmiştir. Oysa bugün, askeri iktidar, halkın huzurunu ve birliğini sağlamak bir yana, kendi birliğini sağlayamaz durumdadır. İktidar, kendi içinde, üç gruba bölünmüştür: 1) **«Ujda grubu»**. Bin Bella'nın devrilmesini gerçekleştiren bu grup, yeni bürokratik burjuvazi (**«ara tabakalar»**ın büyük kısmı) ile Washington'dan medet uman burjuvazi kesiminin çıkarlarına bağlıdır. Bu grubun çevresinde, sosyalizmle devlet kapitalizmini aynı şey sayan teknokratlar ve Fransız ordusundan gelme subaylar vardır. 2) **«Merkez grubu»**. Bu deyim, bunların politikalarını da açıklamaktadır. 3) **«Doğu grubu»**. Daha çok doğu bölgelerinden gelenlerin meydana getirdiği bu grup, Ujda grubuna muhaliftir. Bumedyen rejiminde sol'u bunlar temsil etmektedir.

Albay Bumedyen, bu troykayı dengede tutarak rejimini yürütmeğe çalışmaktadır.

Öte yandan Amerikalılar uzmanlarını, ajanlarını Cezayir'e yollamakta, Cezayir'de araştırmalar yapmakta, projeler hazırlamakta, Cezayirli memurları kafileler halinde Amerika'ya davet etmektedir. Albay Bumedyen, geçenlerdeki bir nutkunda, Amerika'nın, buğday karşılığı, Cezayir'in Vietnam politikasını değiştirmesini istediğini açıklamıştır.

19 Haziran'dan bu yana Cezayirli yöneticiler sosyalist yola bağlı olduklarını sık sık tekrarlamışlardır, fakat devrimin kazançlarını yok edecek uygulamalardan da geri kalmamışlardır. İlk göze çarpan şey, Cezayir sosyalizminin en büyük özelliği olan autogestion'a (köylülerin ve işçilerin işletmeleri kendi kendilerine yönetmeleri) karşı girişilen saldırıdır. İlkin, otuz kadar arazi sömürgecilerle işbirliği yapmış olan eski sahiplerine geri verilmiştir. Bu hareket, iktidarın sağ kanadının bir kuvvet denemesi olmuş, fakat emekçilerin şiddetli tepkileri karşısında bu geri verme kararlarının büyük kısmı iptal edilmiştir. Bunun üzerine, autogestion'a karşı olanlar bir başka metot kullanmağa başlamışlardır: Binlerce emekçinin ortaklaşa çalıştığı toprakları bu emekçilerden alarak, eski savaşçıları kollamak bahanesiyle, kendi adamlarına vermişlerdir. Köylülere karşı tutumu böyle olan askeri rejimin işçilere karşı tutumu da daha parlak değildir: Grev yapacak her işçinin **«iki aydan iki yıla kadar hapis ve 500 dinardan 20.000 dinara kadar para cezasına»** çarptırılacağını bildiren bir kararname yayınlanmıştır.

Memleket ekonomik güçlükler içindedir. Ortalama rekolte 15 milyon kental olduğu halde 1966 rekoltesi ancak 7 milyon kentaldir. 1966 rekoltesinin az oluşunun sebebi olağanüstü kuraklığa bağlanmak istenmektedir. Kuraklık, bir sebeptir; fakat asıl sebep autogestion'la çalışan tarım işçilerinin topraklarından uzaklaştırılmasıdır. Bumedyen rejiminin bu yoldaki uygulamalarını gören birçok tarım işçisi, topraklarından edildikleri zaman emeklerinin ürünlerini başkalarının alacaklarını düşünerek, birtakım bölgelerde toprağı ekmemişlerdir. Cezayir'de bugün yeniden buğday karaborsası başlamıştır. Un yokluğundan bazı fırınlar kapanmıştır. Köylerde artan sefalet yüzünden yeniden yol kesen haydutlar çıkmıştır ortaya.

Albay Bumedyen rejimi, bütün çabalarına rağmen, başlangıçtan beri çevresini saran güvensizlikten ve tecritten kurtulamamıştır. Tanınmış sosyalist militanların hapsedilmesi; Cezayir'de, Oran'da, Konstantin'de, Annaba'da sendika liderlerinin tevkifi; Millî Kurtuluş Cephesi'nin (F.L.N.) yozlaştırılarak bir polis örgütü haline getirilmesi; üniversitelilerin coplanması ve ileri gelenlerinin tevkifi, Bumedyen rejimine karşı duyulan güvensizliğin somut sebepleri arasındadır. Geçenlerde, bir sinemada, Albay Bumedyen beyaz perdede görünür görünmez yuhalar ve ıslıklar başlamış, bu yüzden elli kadar seyirci tevkif edilmiştir.

19 ay sonra Albay Bumedyen'in askeri rejimi paradoksal bir durum içindedir: Bugüne kadar halk kitlelerinin özleyişlerine uygun bir politikayı açıkça belirleyip uygulayamadığı için kitlelerin güvenini sağlayamamıştır: Kitlelerin gözünde gerektiği kadar **«sosyalist»** değildir. Oysa yabancıların gözünde gerektiğinden fazla sosyalisttir. Bunun içindir ki çağrılar cevapsız kalmaktadır: Halk da susmaktadır, yabancı kapitalistler de!

Bugünkü şartlar içinde Albay Bumedyen rejiminin bugünkü dengeyi uzun süre koruyamıyacağı açıktır. Cezayir'de bilimsel sosyalizmden yana olanlar, bürokratik burjuvanın adamlarının, özellikle Ujda grubunun, yeni bir darbeyle ya da başka yollarla rejimi tamamiyle sağ'a kaydırmalarından kaygılanmaktadırlar. Amerikalılar da böyle bir sağ iktidar için çalışmaktadırlar: Mağrip bölgesinin bulaşıcı **«sosyalist virüsü»** nden temizlenmesi onları elbette memnun edecektir.

Mesele, bu sağcı gidişe karşı halkı harekete geçirebilmektir. Millî kurtuluş savaşı sırasında kitleleri sürüklemek kolaydı. Dost kimdir, düşman kimdir, belliydi. Tek sözcükte özetleniyordu amaç: Bağımsızlık. Oysa bugün bu açıklık yoktur ortada. İktidar da mütecanis değildir, muhalefet de. **«Ateşi ve ihaneti»** yaşayan Cezayir halkı bir mücadeleye yeniden nasıl katılacak? Ekonomik güçlükler, artan işsizlik, hububat üretimindeki dehşet verici azlık rejimi zayıflatmaktadır; fakat bütün bunlar kitleleri harekete geçirmeğe yetmez. Bunun için sabırlı bir siyasi çalışma zorunludur. Ve bilimsel sosyalizmden yana olanların kurdukları Halk Direnme Örgütü (O.R.P.) bu çalışmayı yürütmeye çalışmaktadır.

Cezayir deneyi, bir askeri darbenin —sosyalizm adına yapılmış da olsa— giderek sağ diktatörlüğe kayma tehlikesini getirdiğini göstermesi bakımından son derece ilginçtir. Türk sosyalistlerinin Cezayir deneyini dikkatle izlemeleri gerekir.

Nâzım Hikmet'in 1938 Harp Okulu C

BÜTÜN NAZIM HİKME

• *Nazım Hikmet 1938 Harp Okulu Olayı'nda haksız şekilde suçlandırılarak 15 yıla mahkûm edildi: Büyük şair tevkifhaneden eşine yazdığı mektuplarda "Bu bir çeşit Dreyfüs dâvasıdır" diyordu...*

A. Kadir'in 1938 Harp Okulu Olayı ve Nâzım Hikmet adlı kitabının yayımlanışıyla Nâzım Hikmet meselesi gene günün konusu olmuştur. Şairin Harp Okulu olayı sırasında Ankara Merkez Cezaevinden karısı Piraye'ye gönderdiği ve suçsuzluğunu açıkça gösteren mektuplarından yapılmış bir seçmeyi sunuyoruz. Bu önemli mektupların tamamı, Erkin gemisinden yazılmış mektuplarla birlikte «Nâzım Hikmet'in Suçsuzluğu Özel Sayısı» olarak hazırlanan "Yeni Dergi"nin Şubat 1967 sayısında yayımlanacaktır.

1. 2. 938
Ankara

Karıcığım,

Mektubunu aldım. Yazını görür görmez çocuk gibi ağladım. O kadar hiç, o kadar boş, mânasız, öyle haksız yere senden uzağım, bu çileyi hiçbir suçum olmadığı halde öyle bir çekiyorum ki zaman zaman sinirlerimin dizginini ele almasam çıldıracağım. Korkma çıldırmam. En küçük bir hak ve adalet mefhumu benim ne kadar suçsuz olduğum ergeç anlamaya yeter. Er, geç... Halbuki bir an önce sana kavuşmak için yanıyorum.

Bir gün Samiye, bir gün de Küçük Samiye ve kardeşim Samiye geldiler. Küçük Samiye bana öte beri getirdi. Celâl'in ağabeyliği beni çok mütehassis etti. Doya doya gözlerinden öperim. Bir avukat vardı, hani benimle Kadıköy vapurunda tanışmış Ferhat'ın arkadaşı, eskiden Ankara müddeiumumi muaviniymiş, işte onun ismini ve adresini Ferhat'dan öğren, ona bir mektup yaz, benim avukatlığı almak isterse müracaat etsin. İlk tahkikat bittikten sonra gelip benimle görüşür. Fakat red ederse yine sana derhal bildirsin. O zaman Celâl'den rica et Şevket Beye telefon etsin, ben Küçük Samiye ile konuştum. Şevket Bey burda bize bir avukat tavsiye eder. En mühim mesele bu. Haber gazetesinden para aldın mı? İpekçi İhsan'a, Osman'a, bütün aileye selâmlar. Bana hafif, meraklı, eğlenceli Türkçe roman gönderirsen sevinirim. Yeni Kitapçı'dan filân bulabilirsin. Yine sana bir yığın angarya. Parayı aldım. Celâl'in bir daha gözlerinden, halamın enişteminin, annenin ellerinden öperim, Fahamet'e, Vedat'a, Leman'a, mektup yazıyorsan Hakkı'ya, Cevide'ye çok çok selâm. Tabii Selma'ya da... Seni ve çocuklarımı kucaklarım. Bilsen sizleri, seni nasıl göresim geldi. Avukat meselesi en mühim meseledir. Celâl'in gösterdiği kardeş ve ağabey alâkasına bir kerre daha teşekkür, İpekçilere bir daha selâm. Haber gazetesinden para almayı unutma. İstersen de Avukat İrfan Emin'i gör. Bana atfedilen suç Askeri Ceza Kanununun 105'inci maddesi. Ne tuhaf iş... Gel de çıldırma... Bu da geçer karıcığım, ve ben yine sana kavuşurum.

Kocan
(imza)

Mektubunu beklerim. İhmal etme. Her kelime benim için en büyük teselli. *N. H.*

Bana jilet takımımı gönder.

Sorgusuz sualsiz yatıyorum!

1938 - Mart 1 - Ankara

Karıcığım,

26 tarihli mektubunu bugün aldım. Derhal cevap veriyorum. Şimdiye kadar bir defa isticvab edildim, bundan kırk bir gün önce, Ankara'ya ayak bastığımın ertesinde. O zamandan beri de sorgusuz sualsiz yatıyorum. Her halde doğrudan doğruya benimle hiçbir alâkası olmayan dâva tahkikatının ikmali bekleniyor. Bu, beni hiçbir suretle alâkadar etmediğine ve etmeyeceğine emin bulunduğum tahkikat *daha ne kadar sürer?.. Allah bilir...* Bu tahkikat bitince ya meni mahkeme kararı alırım, yahut mahkemeye sevkedilirim. Burda, avukata anlattığım gibi, bana atfedilen suçu ve bu suçun delillerini anlayamıyorum. Yalnız bana, beni bir defa sinema holünde bir defa da evimde görmeye gelen genci sordular. Ben ismini bile bilmediğim, kendiliğinden, hattâ evimin adresini bile vermediğim halde gelen ve ilkönce polis tarafından gönderildiğini *sandığım gençle neler konuştuğumuzu* olduğu gibi anlattım. Zaten ortada saklayacak bir şey yok ki. Ben onu herhangi bir suça teşvik etmiş değilim. Onun da vermiş olduğu ifadede bunun aksini söylemesi için ya aşağılık bir müfteri, yahut deli olması lâzım. Esasen benim isticvabımda bana "Sen bu genci suç işlemeye teşvik etmişsin, o bu

...yını açıklayan mektupları

MESELE ...'İN İMHASIDIR!

16 Mart 1938

Karıcığım

Dün mahkemeye çıktım. Benim kanaatıma göre, ve dün dinlenen o delikanlının mahkemede verdiği ifadeye nazaran, hattâ istintaktaki

söylüyor," demediler ve böyle bir sual de sormadılar.

İşte sana bana atfedilen muhayyel suç hakkında bütün bildiklerimi yazdım. Bu nasıl ne biçim *suçtur, anlayamıyorum. Fakat iş anlaşılır her halde* ve meni mahkeme kararı almasam bile, mahkemede her halde beraat ederim.

Leman'ın gönderdiğini yazdığım romanları daha almadım. Ben burda hiç kimseyle temas etmeden, hiç kimseyle konuşmadan bir odada tek başıma tecrid edildiğim için vakit geçirmek ancak roman, hikâye gibi şeyler okuyarak kabil olacak.

Annemden ne haber? Çocuklar nasıl? Sen nasılsın, karıcığım? Sen nasılsın? Çok üzülüyorsun, çok sinirlisin, değil mi? Bir kerre şu felâketten kurtulayım, seni dünyanın en bahtiyar kadını yapmak için elimden geleni büyük bir saadetle yapacağım. Seni mesut etmek, seni hep güler yüzlü görmek öyle sonsuz bir sevinç olacak ki benim için. Seni şimdiye kadar çok üzdüm. Sen müşahhas bir saadet kaynağı olarak benim yanıbaşımdayken ben zaman zaman bunu göremeyecek kadar kör oldum. Bütün hırçınlıklarım, haksızlıklarım, kavgalarım için senden af diliyorum. Ve böyle bir günde beni affedeceğine, beni yeni doğmuş bir çocuk gibi tertemiz ve günahsız kabul edeceğine eminim.

Haber gazetesinden galiba para alamadın ve *canım sıkılmasın diye bana yazmıyorsun. Söylediğim* gibi Mart sonuna kadar İpekçilerden alacağımız var. Tabii İstanbul Senfonisi filminin Avrupa'ya satışından alacağımız para hariç.

Seni, seninkileri, çocukları, Leman'ı, Cavide'yi, hepinizi kucaklarım. Çocuklarım da bana iki satır yazsınlar.

Soranlara selâm.

(imza)

İsyan ve ihtilâl kokusu!

14 Mart 1938 Ankara

Karıcığım,

Cuma günü iddianameyi aldım. Cumartesi günü Noterde Fuat Ömer ve şeriki Saffet Nezihi'yi avukatlığıma yazdırdım. Bugün Pazartesi. Yarın 15 Mart Salı günü mahkemeye çıkıyorum. İddianameyi okudum ve şaştım. Bir insanın böyle deliller (?!) ile mahkemeye sevkedilebileceğini ummazdım. Fakat ne yalan söyliyeyim kör kör parmağım gözüne kadar aşikâr bir suçsuzluk şeraitinde, bu kadar delilsiz bir dâvada adaletin her halde tecelli edeceğine, beraat eyleyeceğime emin bulunmakla beraber neden 56 gün yattığıma ve mahkeme bitinceye kadar da yatacağıma ve neden meni mahkeme kararı almayıp mahkemeye sevkedildiğime akıl erdiremediğim için ara sıra kötü kötü düşünüyorum. İddianame benim "isyan ve ihtilâl kokan" kitaplarımdan bahsediyor. Düşün ki bu kitapların hepsi bugün resmen satılmaktadır. Eğer "isyan ve ihtilâl koksalardı" haklarında takibat yapılır, kitaplar ve ben mahkûm olurduk. Türkiye Cumhuriyeti kanunları bu kitaplarda mevzuatı *kanuniyeye muhalif bir şey görmedikleri için onlar* hakkında bir mahkûmiyet kararı vermedikleri halde, bana tebliğ edilen iddianamede böyle bir "suç delili" (?!) var. Eğer bu iddia varidse bundan benim kadar Türkiye Cumhuriyeti adliyesi de mesuldür. Çünkü en son kitabım iki sene evvel neşredilmiştir ve bu "isyan ve ihtilâl" kokan kitapların neşrine adliye göz yummuş demektir. İşte delillerden biri bu. İkincisi benim kendisini çağırmadığım, *evimin adresini vermediğim, tanımadığım bir delikanlıya* direktif vermiş olmaklığım (?!). Tanımadığı, hattâ polisliğinden bile bir aralık şüphelendiği ve topu topu bir saat kadar gördüğü bir insana "direktif" (?!) verecek kadar deli, aptal ve eşek olduğumu farzedelim. Fakat bu "direktif" verme keyfiyetinin kanuni delilleri, hattâ bir tek delili nerde? Bu iddianın kanuni ispatı nerde? Belki o çocuğun böyle bir ifadesi var. O bu atfı cürmü, o çocuk bu ifadesini nasıl ispat ediyor ve bir yalanı hangi kanuni delillerle ispat edebilir?

İşte hakkımdaki iddia bu kadar! Ve benim bu iddialar hakkında kendi kendime sorduğum suallerin bazıları bunlar.

Ne yapalım? Haydi hayırlısı diyelim, karıcığım, *sevgilim, bir tanem. Küçüklü büyüklü* herkese hasret ve selâm.

Kocan
(imza)

16 Mart 1938

Karıcığım,

Dün mahkemeye çıktım. Benim kanaatıma göre, ve dün dinlenen o delikanlının mahkemede verdiği ifadeye nazaran, hattâ istintaktaki ilk ifadesi ile de, benim beraat etmemem, kurtulmamam için yalnız kanuni değil, vicdani de hiç bir sebep yoktur. Dünkü celsede suçsuzluğum güneş gibi meydana çıkmıştır. *Eğer buna rağmen herhangi bir suretle mahkûm* edilirsem bence bu en ufak adalet mefhumunun dışında bir zulüm olur.

Dün mahkemede Avukat Saffet Nezihi vardı. Kendisini ilk defa görüyorum. Kibar, akıllı bir genç. Onun da kanaatına nazaran yüzde doksan dokuz beraat etmem lâzım.

Burda artık oldukça rahatım. İhtilâttan memnu vaziyetinden kurtuldum. Her gün, güneşli havalarda, bahçeye *çıkıyorum.*

Belki de kavuşmak günleri yaklaştıkça, kim bilir belki de on on beş gün sonra seni göreceğimi düşündükçe yüreğim kabına sığmıyor. Seni sahiden görmek, sahiden uzun parmaklı ellerine dokunmak. Ve yalnız senin için yaşamak, çalışmak, yaratmak...

Çocuklarımı kucaklarım. Metin'in, Fatoş'un gözlerinden öperim.

Evdekilere hasret.

Sana... (imza)

Yarın yine mahkeme var. Ama beni alâkadar eden safhalar bitti.

Bu haksız bir karardır

29 / Salı

Karıcığım,

Üzülme. Ne yapalım. Dünyada bu kadar haksız bir karar olmaz. Derhal temyiz ettim. Temyiz her halde adalet gösterir. Avukat sana telefon edecekti. Duymuşsundur, 15 seneye mahkûm edildim. Kara haberi anneme sen ver. Üzülmesin. Sare Teyze hâlâ gelmedi. İki üç aya kadar temyizden netice çıkar.

Celâl'e, halama selâm. Kuzum, bana sık sık mektup yaz. Yegâne tesellim senden alacağım mektuplardır. İkinci mektubumu daha uzun yazarım. Bana büyükçe bir resmini gönder.

Selâm, hasret, sevgi.

(imza)

Annem de, sen de bana sık sık mektup yazın. Bu mektubumu alır almaz cevap ver.

1938 / 28 Mayıs

Karıcığım,

Nihayet iş bitti. Temyiz tasdik etti. On beş seneye mahkûmuz. Aldırma. Ben gayet kuvvetliyim. Mesele herhangi bir mahkûmiyet değil, Nâzım Hikmet'in imhasıdır. Bu bir çeşit Dreyfus dâvası.

Şimdi ne yapıp yapıp İmralı'ya gitmeye çalışacağım. O da olmazsa olmasın. Yaşayacak kaç günüm varsa onu şerefle dolduracağım. Sen hep yanımdasın. Seni hudutsuz seviyorum. Beni hayata bağlayan kuvvetlerden biri de, en büyüklerinden, en ışıklılarından birisi de sensin.

Birkaç güne kadar sivil hapisaneye nakledilirim. Sana ordan uzun mektup yazarım. Sen de düşün. Benim hayatım nasıl olsa dört duvar arasında senelerce tanzim edilmiş demektir. Seninkisi ne olacak? Hep düşüncem bu. Kafamı yoruyorum, bir türlü, şimdilik, hal çaresi bulamıyorum. Mamafi elbette bir çare buluruz. Sen meseleyi Celâl'e filân bildir. Benim şimdi onlara mektup yazacak halim yok.

Seni hasretle kucaklarım.

(İmza)

Bu iki üç satırı Osman'a gönder.

(Tarihsiz)

Yaşamak istiyorum!

Karıcığım,

Mektubunu aldım. Dünyalar benim oldu. Senin sesini duydum. Kuvvetliyim. Bir derecesini geçtikten sonra felâket denen şeyin acısı duyulmuyor. Emin ol ki içerde benim dünyadan uzak yaşayacağım günler, senin dışarda, bir başına insanlar arasında geçireceğin yıllara nazaran çok daha ağrısız, ıstırapsız ve üzüntüsüz olacaktır. Ben kendimi değil, sade seni düşünüyorum, sade seni.

Büyük Millet Meclisi'ne istida yazdım. Bugün avukat vasıtasıyla gönderdim. Bundan başka Şükrü Kaya'ya da bir mektup yazdım, cezamın iş olan bir yerde, Ankara'da yahut İmralı'da çektirilmesine delalet etmesini rica ettim. Bugün bence en reel iş bu. Beni Sinop, Diyarbekir filân gibi iş olmayan bir hapisaneye sürmeleri ihtimali var. Bu beni aynı zamanda açlığa mahkûm etmek demektir. Halbuki *her şeye rağmen yaşamak istiyorum. Her şeyden* önce senin için yaşamak. Senin vasıtanla anneme bir mektup yazdım. Hemen annem buraya gelsin. Ama hemen. Onu Şükrü Kaya'ya, yahut Adliye Vekiline göndertip bu kadar basit bir hakkımı istetebileyim. Sana gel diyemem. Sana gel diyemem diye yazmak bile öyle acı geliyor ki.

Annem hemen gelmezse geç kalmış olabiliriz.

Ellerinden öperim.

Leman'a, Faik'e çok çok selâm. Celâl'e hasret, halamın ellerinden öperim. Onlara da mektup yazacağım.

(İmza)

14 Haziran 1938

Karıcığım,

Bir haftadır sana mektup gönderemedim. Çünkü "Ha bugün sivil hapisaneye gideceğiz, ha yarın" der*ken günler geçti. Nihayet dün "Ankara Cezaevi" ne* nakledildik. Burda yerim rahat. Bakalım ne olacak? Aftan istifade imkânları var. Bu kadar boş ve haksız yere on beş sene yedikten sonra, böyle bir "adli hataya" kurban gittikten sonra eğer aftan da istifade edemezsem çok tuhaf olur. Aftan istifade edersem beş on güne kadar senin yanındayım. Karanlıktan aydınlığa, senin ışığına kavuşacağım ve harap kemiklerimi ısıtacağım. Eğer şimdilik aftan isti*fade etmezsek Sinop'a filân* nakledilmek ihtimali mevcut. Bundan dolayı sen mektubu alır almaz bana hemen o gün cevap ver ki elime değsin.

Şimdilik adresim :

Nâzım Hikmet
İkinci kulede
Cezaevi
Cebeci - Ankara

Hasret. Celâl'e selâm, halamın ellerinden öperim.

(İmza)

★

ARAPLAR TEK BAYRAK ALTINDA NİÇİN BİRLEŞEMİYOR?

AZİZ NESİN

■ Arap ülkeleri halklarının birleşememelerinin başlıca nedeni, İngiliz emperyalizminin ektiği ayrılık ve anlaşmazlık tohumlarıdır. Arap ülkeleri ekonomik çıkarlarına göre grup grup ayrılmıştır.

Mısır'ı anlatan bu yazılarıma, Birleşik Arap Cumhuriyeti'nin bayrağına okurlarımın dikkatini çekerek başlamıştım. Şimdi, o başlangıç noktasına döneceğiz.

Öyle bir Birleşik Cumhuriyet ki, tek başınadır ve kendisine birleşmiş başka bir ülke yoktur. Böyle bir Birleşik Cumhuriyetin bayrağında da iki yıldız vardır. Bu yıldızlardan biri Mısır'ı, öbürü Suriye'yi temsil ettiği halde, şimdi Suriye birleşik değildir, ama onun yıldızı bayrakta durmaktadır. Bu iki yeşil yıldızın üzerinde bulunduğu bayrağın beyaz çizgisinde daha başka yıldızların eklenmesi için çok boş yer vardır. Bu beyaz boşluğa her Arap ülkesi bir yeşil yıldız olarak eklenecek, bayrak da yeşil yıldızlarla donanıp dolacak ve böylece bütün Arap ülkeleri sonunda tek bayrak altında birleşecektir. İşte, görüşüme, sezişime göre, Birleşik Arap Cumhuriyeti'nin genel politikası ve ilerisi için tasarıları bu yöndedir.

Böyle bir politikaya nasıl karşı gelinebilir? Niçin bütün Araplar tek bayrak altında, bir cumhuriyet olarak birleşmesinler? Bunların hepsi, lehçe ayrımları bir yana, aynı dili, Arapça konuşurlar. Bunların hepsi aynı dinden -ki din faktörü onlarda çok egemendir - yani müslümandırlar. Bunların hepsi aynı ulustan, yani Araptırlar. Aynı tarihten geliyorlar. Bu denli «aynı»lıklar içindeki ayrı ayrı, bölükpörçük Arap ülkelerinin, dünyada önemli bir yeri olamaz. Ama birleşirlerse, dünyadaki önemli yerlerini alırlar her alanda. Demek ki Arapların birleşmeleri, çok mantıklı, çok doğru, çok duygusal, çok da beşeri bir durumdur. Öyleyse nedir, nelerdir engel olan?

Emperyalizm kurtları

Bütün Arap ülkelerinin tümünün değilse bile, ayrı Arap grupu ülkelerinin aralarında birleşmelerini önleyen engeli anlamamız için, İngiliz emperyalizminin bir niteliğini gözden uzak tutmamamız gerekir. O iri, tombul karnı kurt dolu kasap sineği, nasıl konup kalktığı her yere, her et parçasına, bisürü kurtçuk yumurtasını bırakırsa, tıpkı bunun gibi işte, İngiliz emperyalizmi de önce konup, sömürüp, sonra kalkıp gitmek zorunda kaldığı her eski sömürgesine bitakım anlaşmazlık tohumları serper ki, oralarını uzaktan, dolaylı da olsa yine etkisi altında tutabilsin. İşte Hindistan'la Pakistan: Bir tek büyük ulusu, müslüman ve Hindu diye iki ulusa bölmüş, bir de aralarına Keşmir anlaşmazlığını bırakmıştır. İşte Kıbrıs: Ordan da, Ada'nın halkı arasına Türk ve Rum ayrılığını sokarak ayrılmıştır.

İngiliz Emperyalizmi, Arap Yarımadasından adım adım çekilip giderken de, elbet anlaşmazlık tohumlarını ekip, öyle ayrılacaktı. Bugün, aynı dili konuşan, aynı dinden olan, aynı ulusun çocukları bulunan, aynı tarihten gelen Arap ülkeleri halklarının birleşememelerinin başlıca nedeni, İngiliz emperyalizminin ektiği ayrılık ve anlaşmazlık tohumlarıdır. Biçok krallık, biçok emirlik, biçok şeyhlik ve kendi içlerinde de şeyhlikler... Ve her birinin ayrı ayrı kişisel tutkuları ve onlara bağlı olanların çıkarları; işte bütün bunlar Arap ülkelerini, ekonomik çıkarlarına göre grup grup ayırmıştır.

Nâsır istediği kadar **«Arap kardeşlerim... Birleşelim.. Birlikte kuvvet vardır!»** diye bağırıp dursun... Ama ne olursa olsun, Birleşik Arap Cumhuriyeti bayrağının beyaz boşluğu, kayacak yıldızları, üstüne konacak yeşil yıldızları beklemektedir.

Arap ülkelerinin birleşik bir cumhuriyette toplanamamalarını, salt yukarda anlattığım politik engele bağlamak elbet tam bir açıklama olmaz. Daha derinde, temelde ekonomik engeller de vardır. Bu ekonomik engelleri anlayabilmemiz için, Mısır'ın ekonomik durumunu birazcık olsun bilmemiz gerekiyor.

Başlarından Kral Faruk'u kovdukları zaman Mısır halkı on-onbir milyondu; yani Cumhuriyetin kuruluş tarihindeki Türkiye nüfusu kadar... Bugün Mısır'ın nüfusu 32 milyondur; yani bugünkü Türkiye nüfusu kadar.. Bu, çok büyük bir nüfus artışıdır. Türkiye'de nüfus artışı yüzde 3'ten yüzde 2,8'e kayarken, Mısır'da nüfus artışı yüzde 3,4 dür. Yoksul kişilerin, yapacak işleri, başka eğlenceleri olmadığı için durmadan çocuk yaptıkları, erken yaşta evlenmeleri, karı-kocaların geçim sıkıntısından sıksık kavga edip sıksık barıştıkları, her barışmanın bir yeni çocukla nüfusu artırdığını, salt bir mizah konusu olarak almayınız. Bundan başka, bu yoksullar öylesine zayıftırlar ki, ayakta durabilmek için birbirlerine dayanmak, yani erkenden evlenmek, boyuna çocuk yaparak da çocukları geçim aracı olarak kullanıp desteklenmek zorundadırlar. Ama, bu destekler de, ana-babanın üstüne yıkılmaktadır. Cankurtaran diye umulanlar da, kendilerinden yardım bekleyenleri, ayaklarına yapışıp yoksulluğun daha dibine çekerler.

Her yıl yüzde 3,4 oranında artan bu 32 milyon insanın besin kaynağı nedir, neresidir? Yalnız ve yalnız Nil'in iki kıyısında bir yeşil şerit gibi uzanan bitkel, verimli topraklar. Dünyanın en verimli topraklarından olan bu kıyı, yani ekilebilir arazi, Mısır topraklarının yalnız yüzde sekizidir. İşte bu yüzde 3,6 artan 32 milyon insan, topraklarının ancak yüzde sekizinin verimiyle geçinecektir. Ne var ki, Nil kıyısındaki bu bitkel verimli topraklar yılda üç - dört kez ürün vermektedir. Ne var ki, Mısır halkını yaşatan Nil, bin yıllardanberi hiç kocamayan azgın bir aygır gibi zaman zaman şahlanmakta, yatağından fışkırıp tepişmekte, bütün verdiklerini geri alıp, silip süpürmektedir.

Bu bakımdan Mısır'la Türkiye'nin benzerlikleri vardır. Mısır'ın taşan Nil'den çektiğini Türkiye, akan topraklarından «erozyon'dan» çekmektedir. Dertlerimiz benzeşiktir. Biz ağaçlandırmalarla, kuracağımız barajlarla topraklarımızın akıp gitmesini önleyeceğiz. Mısırlılar da kendilerini besleyen ama zaman zaman azıp şahlanan bu atı, dizginleyecekler, disipline alacaklar.

Yazılarımda boyuna, Mısır insanında, Mısırlı yaşayışında, Kahire kentindeki ekonomik, toplumsal, hatta psikolojik karşıtlıklara dikkatinizi çekmek istedim. Bu karşıtlık topraklarında bile görülüyor. Ölümle dirimin bu denli kesin çizgiyle, bıçakla kesilmiş gibi ayrıldığı başka bir yer daha var mıdır, bilemem. Bunu size nasıl anlatmalıyım? Diyelim, bir ovadan, çok yüksek, tepesi kararlarla örtülü bir dağa çıkıyoruz. Dağın eteklerinde her türlü bitki vardır. Doruğa doğru yükseldikçe, bitkiler, ağaçlar seyrekleşir, cüceleşir, sonra çalılar, otlar başlar... Yani yani yavaş yavaş, doruğa doğru ölüm alanına girilir. İşte Mısır'da bu yavaş yavaşlık yok. Nil kıyısının verimli topraklarından birdenbire çöle geçiliyor. Biyanda yemyeşil alan, biyanda sarı-kahverengi gözalabildiğine çöl... Ölümle dirim arasındaki bu keskin çizgiyi her yerde görüyorsunuz. Bir ayağınızı ölüm, öbür ayağınızı dirim alanına atınca, ölümle dirimin sınır çizgisi bacaklarınızın arasından geçiyor.

Böyle bir ülkede, yüzde 3,4 artan 32 milyon insan nasıl beslenir? Sosyalizmi getirdiniz, ya da o geldi diyelim, binlerce feddan tarlaya sahip zenginlerin ellerinden topraklarını alıp topraksız fellaha dağıttınız. Bununla iş bitmiyor. Çünkü toprak alanı aynı... Belki uzattım sözü ama, Assuan barajının yapılış gerekçesini anlatmak istiyorum da ondan. Assuan barajı, iki iş birden yapacak. Biri, zaman zaman başkaldıran Nil'i gemleyecek, uysallaştıracak, buyruğu altına alacak... Öbürü de, çölde yeni ve geniş bitkel arazi elde edilecek ekim için...

Bilindiği gibi Nâsır başlangıçta Amerikan yanlısıydı. Denilmektedir ki, Amerika anlayışsızlık edip Assuan barajının yapımı için gerekli yardımı yapmamıştır. Bizce, Amerika'nınki anlayışsızlık değildir. Bunu böyle sanmak, Amerikan politikasını anlamamak olur. Assuan barajı, Mısırlıyı açlıktan kurtaracak. İşte bunu Amerikan *emperyalizmi* istemezdi. Sonunda Assuan barajı, Sovyetler'in uzun vadeli, az faizli kredi ve yardımlarıyla yapılmaya başlanmıştır. Bu konuda Amerika anlayışsızlık göstermemiştir, ama hesabında yanılmıştır. Çünkü Assuan barajı da, Mısırlıyı açlıktan, yoksulluktan tüm kurtaramıyacaktı. Bunun için Amerika, Mısır'dan umudunu tam kesmiş değildir. Antiemperyalist Mısır'da, Amerikan düşmanlığı göremezsiniz. Alabildiğine İngiliz ve Amerikan kültürünün etkisi göze çarpmaktadır.

Amerika, Mısır'dan umudunu tüm kesmeli midir, kesmemeli midir? Benim Kahire'ye gidişimden on gün kadar önce, Kahire'deki bir diplomatlar toplantısında bir kapitalist ülkenin elçisi, o resmi toplantıdaki özel konuşmasında **«Yardım edilse de edilmese de Mısır bizden kopmuştur artık...»** demiştir.

Gerçekten öyle midir? Bunun tersini düşünen kapitalist ülke politikacıları da vardır.

Assuan'ın getirdiği

İki yıl sonra Assuan barajı yapılmış bitmiş olacak. Bu arada, Mısırlıların bir kültür başarılarını söylemeden geçmiyeceğim. Assuan barajının suya boğduğu, göl yaptığı arazi altında, Mısır'ın çok değerli tarihsel anıtları kalmaktadır. Bunlar, çölde granit kayalara oyulmuş firavunların, Abusimbel'in, Ramses'in heykelleri, yirmialtı dev anıt vb. şeylerdir. Bunları suların altında boğulmaktan kurtarmak gereklidir. Mısır, bu anıtların, yalnız Mısır'ın değil, bütün dünya *insanlarının ortaklaşa kültür* ürünü olduğu tezini başarıyla yaymıştır. Elbette, bunlar yalnız Mısır'ın değil, bütün dünyanın malıdır. Böyle olduğu için de bu dev anıtları suların altından kaldırıp daha yükseklere çıkarmak için biçok ulus davranmıştır. Mısır, bu büyük, çok pahalı işi tekbaşına yapamazdı. Başarısı, yardım çağrısına katılmaları sağlamaktır. Uçaktan havaalanına indiniz mi, karşınıza hemen kocayazılarla insanlığın ortak değerlerini kurtarma çağrısını görürsünüz. Dağ gibi dev anıtlar, bozulmadan, değiştirilme*den yukarılara kaldırılıyor;* bu çok büyük bir iştir, zamanında piramitlerin yapılması denli büyük...

Gelelim baraja... Assuan barajı, Mısırlıyı yoksulluktan tüm kurtaracak mı? Bu sorunun cevabını, en yetkili kişi olan Nâsır bir söylevinde şöyle vermiştir: **«Assuan barajının kazandırdığı toprakların ekiminden elde edeceğimiz gelir, ancak nüfusumuzun 1975 yılına kadar olan artışının ihtiyacını sağlayacak.»**

Yazar arkadaşlara,

Bulgaristan'da her yıl Uluslararası Mizah Hikâye Yarışması yapılmaktadır.

Bu yarışmayı, Sofya'da yayınlanan ***Narodna Mladej*** *Gazetesi düzenlemektedir.*

Birinciye ***ALTIN KİRPİ***, *İkinciye* ***GÜMÜŞ KİRPİ***, *üçüncüye* ***BRONZ KİRPİ*** *ödülleri verilmekte ve ayrıca kazanan bütün yazarlar, Bulgaristan'ın yazlıklarında yirmi gün konuk olarak ağırlanmaktadır.*

Bu yarışma, "Bay Gan"'nün yazarı büyük Bulgar mizahçısı Aleko Konstantinov adına yapılmaktadır.

Geçen yıl, bu yarışmanın ilki yapıldı. Bu yılki ikinci yarışma için hikâyeler gönderilmeye başlanmıştır.

Yarışmaya katılmak isteyenler, hikâyelerini bana verebilir ya da doğrudan gazeteye gönderebilirler.

Yazar arkadaşlarımın bu yarışmaya katılmalarını ve başarı kazanmalarını dilerim.

AZİZ NESİN

Emperyalizme karşı çıkan Nâsır, Arap halklarının önderidir...

Yani, nüfus öyle bir hızla artıyor ki, Assuan barajından elde edilen gelirle, 1975 deki nüfusun tüketimi eşit olacak. Yine bugünkü durum demektir bu... İşte son günlerde, Mısır'ın ekonomik çıkmazı diye anlatılmak istenilen, bu durumdur.

Yine, bayraktaki yıldızlara dönebiliriz. Mısır, bu durumdayken, topraklarından petrol fışkıran Arap ülkeleri, yağı bol bulunca neresine süreceğini şaşıran zengin kasaba dönmüşlerdir. Evet, bu ülkeleri emperyalistler, petrol tekelleri soyuyor, sömürüyor, ama geriye ellerine ne kalsa, yine de yetip artıyor onlara; petrol öylesine bol ki... Ve bu petrol geliri, onları uyuşturuyor, tenbeleştiriyor. Bu zenginlik ve tenbelliğin örneği olarak, inanılması çok güç, ama gerçek olan bir olay anlattılar. Bu olaydan önce, çok bilinen bir fıkrayı tekrarlıyayım. Hani sıcak havada, Köprü üstünde satıcı, **«Yirmibeş kuruşa yelpazeler... Al, ömrünce kullan, sonra da çoluğuna çocuğuna miras kalsın, onlar kullansın!»** diye yelpaze satıyormuş da, ondan satın aldığı yelpaze, şöyle bir sallayışta ikiye ayrılınca, adam satıcıya çıkışmış:

— Hani ulan, ömrümce kullanacaktım da sonda da çocuklarıma, torunlarıma miras kalacaktı?

Satıcı soğukkanlılıkla,

— Sen yelpazeyi salladın, tabii kırılır, demiş, yelpazeyi tutup yüzünü sallayacaktın...

Evet, işte o zengin Arap ülkesinde, dişlerini elektrikli diş fırçasıyle fırçalayan zenginler varmış... Elektrikli süpürge, evet... Elektrikli tıraş makinesi, evet.. Ama, elektrikli diş fırçası hiç duymuş muydunuz? Bol bulduğu için yağı önüne mi, ardına mı süreceğini şaşıran zengin kasap gibi, petrol gelirini ne yapacağını şaşıran zengin Arap, dişini fırçalamak için ağzını ya da elini sallayıp yorulacağına, ağzının içine elektrikli fırça sokup bu zahmetten bile kurtluyor. Avrupalı kapitalist, onlara özel elektrikli diş fırçası yapıp satıyor. Çok yakında, zengin Araplar yorulmasınlar diye, onlara elektrikli daha başka şeyler yapması da olasıdır.

Bana bu olayı gerçek diye anlattılar. Ama deyiniz ki, gerçek değil de uydurulmuş. Uydurmanın da bir gerçeği vardır. Bunlar, bir gerçeği anlatmak için, olayı abartarak yansıtır. Durup dururken, hiç bişey uydurulamaz.

Şimdiiii, başka Arap ülkelerinin böylesine zengin insanlarına Mısır «Gelin, birleşelim kardeşler... Birleşirsek, sizi emperyalistler soyamaz... Birleşirsek güçleniriz...» diyor. Kim dinler? Evet, ortada bir dil birliği, din birliği, tarih birliği, ulus birliği var. Ama zengin Arap biliyor ki, 32 milyon Mısırlı ekonomik zorluk içindedir. Birleşirse, kendi zenginliği Mısırlıya da akacaktır. Kardeş mardeş derken petrollerin geliri elden gidecek... Dahası var; günü gelirse, gerekirse, yabancı emperyaliste karşı savaşabilirler. Ama bikez tek bayrak altında toplandılar mı, bir daha kurtaramıyacaklar kendilerini...

Bu ekonomik çıkarcılığa, bir de yukarda değindiğim, emperyalizmden artakalan politik engeli katınız; işte Arap ülkelerinin birleşememelerinin nedeni... Emperyalist çevrelerin, Mısır'ın bu birleşme isteğini, Nâsır'ın Arap emperyalizmi diye yaydıklarını da unutmayalım.

Endüstri, yine endüstri

Sosyalizm uygulaması, salt köylüye toprak dağıtımıyla olmuyor elbet. Devrimden hemen sonra Sovyetler'de parola, elektrikleşme ve endüstrileşmeydi; sosyalizmin parolası bu, elektrikleşmeyle endüstrileşme sosyalizmde eşit görülüyor.

Toprak dağıtımı bir aşama, Assuan barajı bir aşama, ama salt bunlarla ekonomik bunalımdan kurtulunamıyacağı için Mısır da vargücüyle endüstriye yönelmek durumundadır. Burda yine karşımıza, bayraktaki yıldızlar çıkıyor. Endüstri için, kapital gerekli, emekçi gerekli, uzman gerekli. Bunlar var, bulunabilir... Ama başlıca ham madde ve pazar gerekli. Mısır ki, Arap yarımadasındaki en gelişmiş Arap ülkesidir, onun endüstri ürünlerinin ilk pazarı elbette öbür Arap ülkeleri olacaktır. Ama bu pazarları, daha önceden büyük emeryalistler tutmuşlardır. Demek, Mısır endüstrisinin en büyük rakibi, bu emperyalistlerdir, ama daha yeni gelişmekte olan Mısır endüstrisi onlarla rekabt edemez. Öyleyse, Mısır'ın önderliğinde bütün Arap ülkeleri, antiemperyalist savaşın içine katılmalıdır ki, kendi endüstrilerine alan açılsın. Bunun yolu da birleşmektir. Bayrağın beyaz boşluğuna başka yeşil yıldızların katılmasıdır.

Siz, bu davranış ve tasarılarında Mısır'ı haksız bulabilir misiniz? Ama emperyalistler, Mısır'ı emperyalizmle suçlayarak, Arap ülkelerin birleşmesini engelemeye çalışmaktadırlar.

Önce şunu gözden uzak tutmamamız gerekir. Birleşik Arap Cumhuriyeti bayrağına bir yeşil yıldızın katılması demek, bir Arap ülkesinin daha sosyalizme katılması demektir. Ama bu sosyalizmin nasıl bir sosyalizm olduğunu da ayrıca bil[illegible]miz gerekir. Analayabildiğimce, onu da anlatmaya çalışacağım.

Yazımın buraya kadar olan bölümünden Mısır'ın bugün değilse bir zaman sonra, ekonomik zorluklarla karşılaşacağı anlaşılıyor. Endüstri yatırımı ve baraj için alınan krediler, uzun vadelidir, çok az faizlidir ama, borç yine borçtur. Endüstrinin hızlanması için bu borcun da artması gerekir. Mısır'ın büyük gelir kaynağı Kanal'dan sağlanan kazancın büyük bölüğü bu borçları ödemektedir. Barajın getireceği gelir, ancak 1975 e kadar olan nüfus artımını karşılayacaktır. Endüstrinin gelişmesi için pazarlar gerekmektedir. Bütün bunlara karşın, söylendiğine göre, Mısır'da yeni bir umut güneşi parlamıştır: Üç zengin petrol kaynağı. İki yıl sonra işletmeye açılacak olan bu üç petrol yatağından birini Amerika, birini İtalya, birini de Mısır işletecekmiş. Petrol yatağının Kızıldeniz'de oluşu taşıt kolaylığını da sağlıyor. Yapılan hesaplara göre, petrol Mısır'a yılda 60 milyon dolar sağlayacakmış ki, Mısır'ın bugünkü ithalâtı da bu kadar tutuyor. Petrol çıkarımı gerçekleşirse, Mısır'da büyük bir ferahlık olacak ve daha kolaylıkla endüstrisini geliştirecek, demektir. Mısır'ın zenginleşmesiyle, Birleşik Arap Cumhuriyeti bayrağına yeni yıldızlar eklenmesi tasarısına daha da güçlendirecek gibi görünüyor.

Önderliğin yükümleri

Mısır, Arap birliğinin [illegible], bu tasarının öncüsüdür. Öncü olmak için bugünkü durumda yetenekleri ve olanakları vardır. Ordusu, nüfusu, zenginliği, kültürü, yüzey alanı bakımlarından Arap ülkelerinin en güçlüsüdür. Böyle bir önderliği ancak bu güçte bir ülke yapabilirdi. Ne var ki, bu öncülüğün de bazı yükümleri olmak gerekiyor. Arap Birliği politikasını güttüğü sürece, Mısır'ın Arap ülkelerinin her bakımdan önde gideni olması gerekiyor, buna yükümlüdür. Buna birkaç örnek verelim.

Mısır, ekonomik durumu son derecede parlak olmadığı halde, neden üniversitelerinde iki-üç bin yabancı, özellikle müslüman ülkeler öğrencisini okutuyor? Mısır ekonomisi bozuk değildir, ama bunca öğrenciyi üniversitelerinde okutacak, onlara burslar verecek oranda da parlak değildir. Mısır bunu yapmak, hatta yabancı öğrenci sayısını arttırmak zorundadır. Çünkü, Arap Birliği önderi olarak, öbür Arap ülkelerine kültür üstünlüğü sağlaması gerekir.

Mısır, bu üstünlüğünü sürdürmek için hiç bir propagandadan geli kalmıyor. Alalım politikayı. Sosyalist bir rejim kurmuş olduğu için, zaten Arap ülkeleri içinde öndedir. Bir de buna, Üçüncü Dünya Blokunda oluşunu ve yansızlar politikasının ağırlığının gittikçe Kahire'ye kaydırılmakta oluşunu ekleyiniz. Bu da Arap ülkeleri arasında Mısır'a bir ayrıcalık ve üstünlük sağlamaktadır.

Gelelim orduya. Bugün Yemen'de 50 - 65 bin kişilik bir Mısır ordusu bulunmaktadır. Uzmanların söylediklerine göre, Mısır'ın bugünkü ekonomik durumu, bu ordunun Yemen'de tutulmasına uygun değildir ve Mısır ekonomisine yıkıntı olmaktadır. Ama Mısır, önderliğinin bir görevi olan ve kendisine üstünlük sağlayan bu yükü taşımak zorundadır.

Her alanda durum işte bu... Mısır önde gidiyor, gitmek zorunda.

Gelecek yazı:
Türkiye - Mısır İlişkileri

■ *De Gaulle'ün tarihi gelişimi!*

BONN DOĞU'YA AÇILIYOR

HÜSEYİN BAŞ

KITA Çin'inde olup bitenlerin *bütün dikkatleri haklı olarak* üzerinde toplaması, ikisi Avrupa'da, öbürü Birleşik Devletler'de cereyan eden üç önemli olayı gölgelemiştir.

Söz konusu olaylardan ilki, Paris'teki Fransız-Alman görüşmeleri, ikincisi Wilson'ın Ortak Pazar'a katılma çabaları, üçüncüsü ise Başkan Johnson'ın yapımı misli görülmemiş bir silâhlanma yarışının başlaması demek olan antifüze'ler konusuna değinmesidir.

Başkan Johnson'ın, Birleşik Devletler'i olduğu gibi Sovyetler'i de kapsamı milyarları aşan malî külfetlere sokabilecek niteliğe sahip olan bu tür bir silâhlanma yarışını engellemek amacıyla Moskova nezdinde bazı teşebbüslere girişmesini şimdilik başka bir yazıya bırakıp daha yakınımızda cereyan eden ilk iki olaya değinelim.

■ *Bonn, doğuya açılmak için General de Gaulle'ü aracı olarak seçmiştir*

Tohumları 1962'de General de Gaulle ile eski şansölye Adenauer *tarafından atılan, bir süre* sonra ise Washington'ın ekonomik, politik ve askerî alanda Avrupa üzerindeki etkisinin azalacağı korkusuyla Bonn'a yaptığı sürekli baskılar sonucu kâğıt üzerinde kalan Fransız - Alman işbirliği antlaşması, yeni Alman Şansölyesi Kiesinger ve onun sosyalist Dışişleri Bakanı Brandt'ın Paris'e ayın ortasında yaptıkları ziyaretle yeniden *geçerlik yoluna girmiş görünmektedir.* Bununla birlikte, işbirliğinin anlamı bugün dünküne oranla hayli farklıdır. Nitekim General de Gaulle ile Dr. Adenauer'in 1962'de öngördükleri işbirliği, Batı Avrupa Birliğinin gerçekleştirilmesiyle sınırlıydı. Oysa bugün General de Gaulle'ün Avrupa'yı, giderek bütün dünya politikasını etkileyen, Birleşik Devletler'in Avrupa'daki hegemonyasına karşı çıkarak bu yolla da Avrupa'nın iki blok arasında yeni bir denge unsuru olmasını öngören çabaları, meyvelerini verme yoluna girmiştir. General de Gaulle'ün NATO'dan çekilerek Doğu ülkelerine açılmasından bu yana Fransız-Alman işbirliği, daha çok, generalin ünlü *"Atlantik'ten Ural'a"* politikasının en önemli engeli sayılan Alman-Sovyet ilişkilerinin düzeltilmesi, başka bir deyişle Al*manya'nın birleştirilmesi sorunu*nunun barışçı yoldan çözümlenmesi anlamına gelmektedir.

Yeni Alman yöneticilerinin, Erhard'ın ve bugün kabine içinde olmakla birlikte Dışişleri Bakanlığı'ndan uzaklaştırılan Schroeder'in aksine Almanya'nın birleştirilmesi sorununun her şeyden çok başta Sovyetler Birliği olmak üzere doğu ülkeleriyle karşılıklı anlayış ve dostluk çerçevesi içinde yapılacak görüşmelere bağlı olduğunu anlamaları ve bu yakınlaşmanın adamı olarak doğu ülkelerinde büyük prestije sahip bulunan General de Gaulle'ü görmeleri, dünya barışını tehdit eden sorunlardan birisinin çözümü yolunda olumlu bir adım sayılmaktadır.

■ *Almanya yeni açılma politikası için gerekli şartlara sahip midir?*

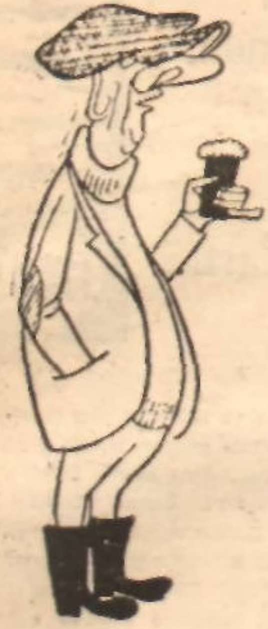
Peki, Federal Almanya politikasının yeni eğilimleri, Doğu ile gerçek bir yakınlaşmanın gerektirdiği niteliklere sahip midir?

Federal Almanya'nın Birleşik Devletler ile ekonomik, politik ve askerî alanlardaki ilişkilerinin alabildiğine karmaşık, içiçe olduğu bir ortamda Federal hükümetten hemen *Atlantik'ten Ural'a* politikasına katılması elbette beklenemez. Ne var ki, Fransız-Alman görüşmelerinin sonuçları, Federal Almanya ile Doğu ülkeleri arasında, henüz bazı temel anlaşmazlıkların çözüm beklemesi ve bazı önemli sorunların daha da bir açıklığa kavuşması zorunluğuna rağmen, hiç de küçümsenmeyecek bir buz çözümüdür. Kiesinger'in Südetler'in Hitler tarafından Almanya'ya katılmasını sağlayan Münih Andlaşması'nın geçerli olmadığı hakkında Çek'lere teminat vermesi, Brandt'ın yardımcısı Rolfiahr'ın Bükreş ve Sofya'dan sonra ay sonunda Budapeşte'ye gitmeğe hazırlanması ve nihayet Romanya Dışişleri Bakanı Manescu'nun önümüzdeki ilkbaharda Bonn'u ziyaret edeceğinin açıklanması, bu buzçözümünde rol oynayacak önemli faktörlerdir.

Öte yandan, Hallstein doktrininin rafa kaldırılma yolunda olması da, Federal Hükümetin doğuya açılmakta kararlı olduğunu somut bir biçimde kanıtlamaktadır.

■ *Kiesinger hükümetinde yeni politikaya karşı olan üyeler vardır*

Bununla birlikte, Bonn Hükümeti ile doğu ülkeleri arasında ileride iki Almanya'nın, henüz kesin çizgileriyle belirmekten uzak bir konfederasyon halinde birleşmelerine yol açacak gerçek bir diyalogun başlaması için Polonya ile

DÜNYADA YEDİ GÜN

olan şimdiki Oder - Neisse sınırının açıkça ve resmen tanınması gibi temel bazı sorunlarda öncelikle mutabakata varılması, Federal Hükûmetin nükleer silâhlanma tutumundan tamamen sıyrılması zorunlu sayılmaktadır. Oysa, Şansölye Kiesinger ile Dışişleri Bakanı Willy Brandt'ın Paris'e hareketlerinden çok kısa bir süre önce Fransız - Alman işbirliğinin olduğu gibi Doğu'ya açılmanın da bütünüyle karşısında olan eski Dışişleri, şimdiki Savunma Bakanı Schroeder, Alman Harp Akademisi'nin onuncu kuruluş yıldönümünde yaptığı bir konuşmada, Paris yolcularına kabinede başka bir göreve alınmasının politikasını değiştireceği anlamına geldiğini hatırlatmaktan kendini alamamıştır.

■ *Fazla hayal kurmadan yeni Alman politikası olumlu karşılanabilir*

Gerçekten de, Schroeder, savunma konusunda Kiesinger ve Brandt'ın aksine, yine kabine bir göreve atanmış bulunan selefi von Hassel'in "Atlantik Andlaşmasının hedeflerine uygun olarak Alman Ordusunun 1970'e kadar 500 Bin'e çıkartmak, Sovyet tehlikesini hatırdan çıkarmamak, bu yüzden de müttefiklerin, özelikle Amerika'lıların nükleer ve klâsik askeri varlıklarının Avrupa'da kalmasının gerekliliği ve Federal Almanya'nın atomik strateji ve bu stratejinin planlanmasında söz sahibi olması" şeklinde özetlenebilecek tezlerini savunmakta hiçbir sakınca görmemiştir. Bu çelişmenin, Kiesinger ve Brandt tarafından temsil edilen ve doğuya açılmayı öngören yeni federal politikanın önemli bir handikapı olduğunda şüphe yoktur. Nitekim genel kanı, bütünüyle Amerikan politikasının etkisinde bulunan Bonn'un doğuya açılmada Fransa'nın düzeyine erişemeyeceği, Kiesinger ve Brandt'ın bu yöndeki teşebbüslerinin Amerika'nın tayin ettiği ölçüleri aşamayacağı merkezindedir.

Ama, bütün bunlara rağmen, Kiesinger ve Brandt'ın Paris ile ilişkileri yeniden uyarmaya yönelmeleri ve bu yolla da doğuya sınırlı da olsa açılma çabalarını, fazlaca hayale kapılmaksızın, yine de olumlu karşılamak lâzımdır.

Ortak Pazar

■ *İngiltere Başbakanı Wilson Ortak Pazar kapılarını çalıyor*

İNGİLTERE Başbakanı Wilson. Büyük Britanya ile imparatorluk camiasının temel çıkarlarına halel gelmeden Avrupa Ekonomik Topluluğu'na, yani Ortak Pazar'a dahil olmanın yollarını araştırmak amacıyla geçen haftanın başından itibaren Ortak Pazar başkentlerinde bir nabız yoklama gezisine çıkmış bulunmaktadır. Gelen haberler, Wilson'ın ilk durak İtalya'da tatmin edici sonuçlar aldığını belirtmektedirler. Roma, İngiltere'nin Ortak Pazar'a girmesi için bazı kolaylıklar tanınmasına taraftardır. Ancak bu kolaylıkların *"iltimas"* niteliğinde olmamasını gerekli görmektedir.

Harold Wilson, bu defaki Ortak Pazar'a girme teşebbüsünde kamuoyunda İngiltere'nin Ortak Pazar'a dahil olması yönünde beliren kuvvetli akımın da baskısıyla - İşçi Partisi seçmenleri arasında bu oran yüzde 66'dır - 1963'teki talihsiz teşebbüslere kıyasla daha başarılı olacağı, teşebbüsün hiç değilse ön görüşmelerin başlamasını sağlaması ihtimali vardır. Wilson'ın Ortak Pazar'a girmek için "iltimas" talep etmediğini, Roma Andlaşması'nın eşitlik ilkelerine katiyen riayete hazır bulunduğunu, görüşmelerin sadece hazırlık safhasında alınması zorunlu olan tedbirlerin süreleri ve türüne inhisar edeceğini açıklaması, İngiltere'nin, Amerikan politikasına fazlaca bağlı olmasına, özellikle Fransa ile Avrupa Politik Birliği konusunda temel ayrılıklara rağmen, bu defa Ortak Pazar'ın eşiğini atlayacağı kanısını, Wilson'ın bu teşebbüsünün tıpkı Vietnam barışı yönündeki girişimleri gibi seçim ve kamuoyu endişesiyle yapması ihtimali olsa bile, güçlendirmektedir. Meselenin, Altıların Roma'da yapacakları toplantıya kadar daha da bir açıklık kazanacağı muhakkaktır.

HAROLD WİLSON
— İltimas istemiyoruz, ama —

Ortanın Solu hoparlöründe çatlak ses!

TÜRKİYE Dışişleri Bakanı İhsan Sabri Çağlayangil, geçtiğimiz hafta Birleşik Arap Cumhuriyeti'ni resmen ziyaret etmiştir.

Türk Dış politikasının, Bandung'tan bu yana, üçüncü dünyaya, güney komşularımıza ve özelilkle Arap sosyalizmine karşı çıktığını bilmeyen yoktur. Talihsiz Bağdat Paktı, hâlâ yerinde sayan çelimsiz CENTO yanında geçen yıl monarşiler ve İslâm Paktı yönünde girişilen flört hareketleri, Türkiye'yi Arap devletleri nezdinde daima emperyalizmin ileri karakolu durumunda görünmeye mahkûm etmiştir. Atatürk'ün bağımsızlıktan yana, anti-emperyalist ulusal dış politikasına bunca yıldır yan çizmenin dersini de, Türk hariciyesi, bugüne kadar dudak bükerek baktığı Üçüncü Dünya devletlerinden Birleşmiş Milletler'deki Kıbrıs görüşmeleri sırasında acı şekilde almıştır.

Ama gel gör ki, ortanın bilmem neresine kapılanan, fırsat düştükçe de damat olmanın verdiği yetkiyle Marx'ı bir darbede perişan eden Ankara'nın ünlü haftalık hoparlörü, bütün bunlardan hiç bir ders almışa benzememektedir. Gerçekten de, ortanın solunun son derece bilimsel ve kuramsal dergisi, Çağlayangil'in Birleşik Arap Cumhuriyeti'ne yaptığı ziyareti, Osmanlı kalıntısı bir kapıkulu protokolü özentisi içinde "Münasebetsiz bir ziyaret" olarak yorumlamakta, ortanın bilmem neresine kapılandığını unutup Başkan Nâsır'ı, sömürücü takımı ve onların monarşik yerel ortaklarıyla aynı paralele düştüğünün bile farkına varmayarak, az görülmüş bir düşünce ve iz'an geri kalmışlığıyla yerden yere vurmaya yeltenmektedir.

Çağlayangil'in Birleşik Arap Cumhuriyeti'ne yaptığı ziyaretin, Demirel dış politikasının güçlü müttefiklerinden aldığı icazetin sınırları içinde geçen yıldan bu yana giriştiği gösterilerden biri olduğunda kuşkumuz yoktur. Bununla beraber, Çağlayangil, Kahire görüşmeleri sırasında, Türkiye'nin İslâm Paktı'na girmeyeceğini ve Araplararası ilişkilerde tarafsız kalacağını açıklamakla olumlu bir adım atmıştır.

Hal böyle iken, ortanın solundayım diye tepinip duran bir partinin hoparlöründen hiç değilse " ortanın solu" dalgasından sesler çıkması gerekirdi. Çünkü solun, ortanın duvar çekilmiş solu da olsa, olaylara bir bilinçli bakışı, bir yorum tutarlılığı, namuslu bir yanı vardır. Şimdi bu "münasebetsiz" yazının yazarına hatırlatalım:

Nâsır, Orta Doğu'da, giderek Üçüncü Dünya'daki prestijinden hiçbir şey kaybetmemiş değildir. Tam tersine, Nâsır, Süveyş'te en azılı sömürgecileri dize getirdikten bu yana, Arap uluslarının Anglo - Amerikan sömürücülüğünden kurtuluşları yolunda sağlam bir biçimde yürümektedir. Öte yandan, Nâsır'ın Orta Doğu'da prestijini kaybettiği önerisi ise, eğer basit bir bilgi yetersizliği değilse, beceriksiz bir "tahrif"ten ibarettir. Zira, olaylara namusluca eğilmek cesaretini kendinde bulanlar pekâlâ bilirler ki, Nâsır'ın Üçüncü Dünya ve uyanan Arap Milliyetçiliği nezdindeki prestiji ve yeri, Irak ve Suriye'de geçen yıl vuku bulan gelişmelerden, Sovyetler ile daha da sağlamlaştırılan ilişkilerden, Kürt Meselesi'nin çözümünden v.b. bu yana daha da sağlamlaşmıştır. O kadar ki, Anglo-Amerikan sömürü ortaklığı, şimdi İran Körfezi'ni, giderek bütün Orta-Doğu petrol yataklarını korumak telâşıyla monarşist, gerici, tutucu, halklarını kıyasıya ezen takımla İslâm Paktı adı altında yeni oyunlar peşine düşmüştür. Anglo-Amerikan şirketlerinin yapma devletleri - Pakistan'ın gerçekçi ulusal politikasıyla bunların yanında yeri yoktur - Kıbrıs konusunda bizi desteklemişler de Nâsır bize karşıymış... Sanki güvenilir dostlarımız İngiltere ve Amerika yanımızda imişler, sanki yolumuzu onlar kesmemişler gibi...

Ürdün olayları patlak verdiği zaman Amerika'nın 6 ncı Filosu İstanbul'da, İngiliz uçakları ise Kıbrıs'taki üslerinde şirketlerinin çıkarları için Arap milliyetçi hareketini ezmek amacıyla nöbette idiler... Nâsır'ın karşı çıktığı Kıbrıs işte bu Kıbrıs'tır.

Monarşist Hüseyin'in sarayında üç beş gün ağırlanmanın bedelini damat bey Ortanın Solu'na ödetmeğe yeltenmiştir. Bilmek gerekir ki, ortanın solu başka şeydir, orta oyunu başka şeydir... Uluslararası politikada ise ortaoyununun yeri yoktur.

ANT'IN SEÇTİKLERİ

Kitaplar

- ÇAĞDAŞ SİNEMANIN SORUNLARI
  André Bazin, Çev. Nijat Özön
  Bilgi Yayınevi, 198 sayfa, 7,5 lira.
- FIRTINA ÇOCUKLARI
  Themos Kornaros. Çev. Nevzat Hatko
  May Yayınları, 302 sayfa, 10 Lira.

Tiyatrolar

- KURBAN
  Güngör Dilmen Kalyoncu
  Gülriz Sururi - Engin Cezzar Topluluğu
- YER DEMİR GÖK BAKIR
  Yaşar Kemal'den Nihat Asyalı
  Haldun Dormen Tiyatrosu

Filmler

- HAİN KURTTAN KİM KORKAR
  M. Nicol
  Atlas Sineması
- İGUANA GECELERİ
  John Huston
  Dünya Sineması
- SUS SEVGİLİM
  Robert Aldrich
  Yeni Melek Sineması

Sergiler

- İSMAİL BİRET
  Yağlıboya palyaço sergisi
  Dormen Tiyatrosu Fuayesi
- SEMİH BALCIOĞLU
  Seramikle Karikatür
  Beyoğlu Şehir Galerisi

Opera

- MAÇA KIZI
  Müzik: Çaykovski
  Devlet Tiyatrosu - Ankara

Konferans

- *BÜLENT TARCAN*
  "Nibelungların Yüzüğü" ve "Siegfried" konulu Wagner üzerine üç konuşma.
  Alman Galerisi

SANAT

Fethi Naci

Tiyatrodan sonra sıra operada.

Kapital'in çevirisi üzerine.

Kornaros ve Fırtına Çocukları.

■ *Ötüken ve Gökçer ikilisi operaya da baskı yapıyor*

SAĞCI iktidara devamlı tâviz vererek Devlet Tiyatrolarının başında kalan Cüneyd Gökçer, şimdi de geçen yıl elinden kaçırdığı opera ve bale yönetimini tekrar üzerine almak için teşebbüse geçmiştir.

Gökçer, Opera ve Bale Genel Müdürü Aydın Gün aleyhindeki kampanyaya, henüz teşkilât kanununun çıkmamasından yararlanarak çeşitli idari baskılar yapmak ve asılsız söylentiler yaymak suretiyle başlamıştır. Gökçer'in operada iki büyük makam odası, öteki tiyatrolarda da ayrı makam odaları olduğu halde, Opera ve Bale Genel Müdürlüğü'ne sadece üç küçük oda ayrılmış ve gülünç denecek kadar az kadro verilmiştir.

Aydın Gün büyük imkânsızlıklar içinde çalışırken opera orkestrasından istifa eden bazı sanatçıların ayrılışını, tiyatro basın sözcüsü gazetelere telefon ederek, Opera Genel Müdürlüğü aleyhinde istismar etmeğe çalışmış, son olarak da bütçe komisyonunda opera bütçesi görüşülürken komisyon üyelerine bir bildiri dağıtılarak opera ile tiyatronun tekrar birleştirilmesi için propaganda yapılmıştır. *Ancak, bu görüş komisyonda iltifat görmemiş ve opera bütçesi* ayrı olarak çıkmıştır.

Bununla beraber, sansürcü Kültür Müsteşarı Adnan Ötüken, kendisine her bakımdan itaat eden Gökçer'in kaprisi uğruna *Opera ve Bale Teşkilât* Kanun Tasarısı'nı uzun süredir Talim Terbiye Kurulu'nda bekletmektedir. Ötüken, tiyatroda gerçekleştirdiği sansürü operaya da uygulamaya başlamış ve hazırlanan dergide daha az öz türkçe kelime kullanılmasını Opera Genel Müdürü'ne salık vermiştir.

CÜNEYT GÖKÇER
— Gerçeklere göz yummak gerek —

Devlet Tiyatrolarında taht kuran gerici zihniyet şimdi de opera ve baleyi tehdit etmektedir.

Bir tiyatro yöneticisi, Türkiye'nin en büyük sanat kurumunun durumunu şöyle anlatmıştır:

"Biz Devlet Tiyatrosu olarak kurucumuz Ebert'i bile kovduk. Opera ve baleyi Aydın Gün aldı, düzeltme gayreti içinde. Başarıyor da... Ama bugün tiyatro yine Ebert'i kovan tiyatrodur. Kurtulmasına imkân yoktur, çünkü sanata politika karışmıştır. Milli Eğitim Bakanı çıkıp Genel Müdür'e telefon ederek, *benim yanımda bilmem ne hanım var. Ne olur hatırım için bir gece de olsa başrolde oynatın. Çünkü kendisine söz verdim,* diyebilmektedir.

Ebert'i zamanın Milli Eğitim Bakanı Hasan Âli Yücel'e bazı arkadaşlarımız şikâyet ettiler. Yücel, birgün yanına Elbert'i de alarak sınıfa girdi. Tek tek şikâyetleri dinledi ve Elbert'e dönerek — *Bak hoca, senin için ne diyorlar. Sen ne dersin bunlara karşılık?* - dedi. Ebert gözleri yaşlı, sadece - *Benim bir diyeceğim yok* - dedi. *O zaman* Yücel hepimize döndü - *ben size değil, Elbert'e inanıyorum, onu size birşeyler öğretsin diye bizzat ben bulup getirttim. Bundan sonra kapım sizlere kapalıdır. İsterseniz hepiniz gidin, kapıya mühür vurup, Anadolu'ya çıkar, yeni öğrenci ararım* - dedi"

Gökçer, yöneticilikte yıpranan prestijini kurtarabilmek için eşi ve kızıyla birlikte oynamak üzere *"My Fair Lady"* adlı müzikali büyük paralarla satın almıştır. Devlet Tiyatroları Genel Müdürü, kültür düşmanı Kültür Müsteşarı'nın emrinde, halkın parasını halk için değil, yemekten sonra rahat koltuklarda keyifle sindirim yapmak isteyen burjuvalar için har vurup harman savurmaktadır.

Halk parasıyla kurulan devlet tiyatroları artık halkın değil, mutlu azınlığın tiyatrolarıdır ve şimdi Ötüken ile bendeleri devlet bale ve operasını da kapıkulu zihniyetine bendetmek için ellerinden geleni yapmaktadır.

1950-60 KUŞAĞI

I

YENİ UFUKLAR'ın Ocak sayısı bir özel sayı olarak çıktı... Derginin kapağında, "1950-60 kuşağının ozan ve hikâyecileri kendikendileriyle ve çağlarıyla hesaplaşıyorlar" diye yazıyor. Ne var ki derginin kuşak anlayışı ile bizimkisi birbirine uymuyor. Soruşturma sorularına cevap verenler arasında bir kuşak birliği görmek mümkün değil. Gerek kişiliklerinin oluşumu, gerekse zaman bakımından Yaşar Kemal, Ceyhun Atuf, Arif Damar ile Demir Özlü, Ahmet Oktay, Adnan Özyalçıner'i, nasıl düşünürsek düşünelim, hangi ölçüye vurursak vuralım, bir kuşak içinde toplayamayız. Yok, kastedilen 1950-60 döneminde yazı yazanlar idiyse, o zaman dergideki yazar listesinin çok daha kabarık olması, içlerinde Orhan Kemal'in, Melih Cevdet'in, Oktay Rifat'ın, Aziz Nesin'in ve daha birçoklarının da bulunması gerekirdi. Böyle geniş bir soruşturma ise yalnızca 1950-60 kuşağının değil bütün bir Türk edebiyatının kendikendisiyle hesaplaşması olurdu ki, çerçevesi çok geniş bir iş bu. Öte yandan, ilk şiirini 1944'te yayımlamış olmasına rağmen, İkinci Yeni dediğimiz hareketin en önde temsilcilerinden olan Edip Cansever'in, 1950-60 kuşağının şiirdeki en özgün temsilcileri olan Cemal Süreya ile Turgut Uyar'ın da bu soruşturmaya katılması gerekirdi.

Bu yüzden biz, dergimizin olanakları dışında olan böyle bir işe girişmektense, «çok yönlü kişisel bir deney» olan (O. Kutlar) ve İkinci Yeni diye adlandırılan hareketin —dergideki temsilcilerinin cevaplarına da dayanarak— dününe, bugününe ve yarınına kısa bir göz atmaya çalışacağız.

Çoğunluğu ile 1954 sonrasında Mavi, Yenilik, a, Pazar Postası dergilerinde seslerini duyurmağa başlayan bir kuşak. 1954: Demokrasi oyununun, daha çok şehirli nüfus içinde, ipliğinin pazara çıkmağa başladığı yıl. Tek parti yönetiminin devrilişiyle yurdumuzun aydınlık geleceğine bağlanan umutların yıkılmağa başladığı yıl. Yalnız Türkiye'de değil bütün dünyada II. Dünya Savaşından sonraki yıkıntıdan kurtulup, kaybettiğini yeniden kazanmaya, belini doğrultmaya başlayan kapitalizmin, emekçi kitleler ve ilerici çevreler üzerinde baskısını yeniden kurmağa, özgürlükleri kısmağa başladığı bir dönem. Ve bütün bu olumsuz gelişmeler karşısında «Kitapsız, örgütsüz ve gerçek anlamda eylemsiz... hataları kendilerinde deneyen» (A. Oktay); «bütün gençlik yıllarını kaplayan o insan-dışı kapitalist büyümenin biçimlendirdiği... ama bu toplumsal oluşumun olumsuz yanında bulunan, onun antitezi olan» (D. Özlü) bir kuşak. Düşün özgürlüğü adamakıllı kısılmış, toplumun ekonomik, felsefi, bilimsel yollardan uyanış yolları tıkanmış. Bir önceki kuşağın başlattığı, «küçük adam»a dayalı, II. Dünya Savaşı sonrası yıllarının uyanış hareketine tek uygun düşen, düşünsel düzeyde başkaldırma çabaları bile damgalanmağa, susturulmağa çalışılıyor.

İşte bu koşullar içinde lise eğitimini tamamlamış ya da tamamlamak üzere olan bir kuşak, kalmış olan tek açık kapıdan: edebiyattan düşünsel hayata giriyor. Burada da buldukları miras, 1940'larda başlayan şiirdeki devrimin yavanlaştırılmış, mizahi tekerleme durumuna düşürülmüş dördüncü, beşinci elden kopyaları. Bir Tarancı, bir Necatigil, bir Dağlarca var: kendi şiir dokuları içine sımsıkı kapalı, yılların verdiği bir ustalıkla şiir kozalarını ören. Ama yanlarına iyice yaklaşılmadıkça, içlerine girilmedikçe sıralarını vermeyen bir ustalıkla. Nitekim, İkinci Yeni hareketinin şiirde, Necatigil'den, Dağlarca'dan hız aldığı çok sonraları söylenecektir. Hikâyede, ilerdeki mutlu gelişim yolunu açmış bir Sait Faik var. Gerek tekniği, gerekse humanizmasıyla en olumlu etkiyi yapacak bu kuşak üzerinde. Romanda, en olgun yıllarını yaşayan bir Orhan Kemal, Eleştiride ise, «dilde yaptığı —düşünceye yol açan— değişmeyle... nihilizmi, eski kokuşmuş geleneklere karşı çıkışı, geleneklerle alay edişi, öfkesi» bu kuşağa örnek olan (D. Özlü) bir Ataç.

Özetlersek, toplumsal koşul ve olanakların kısır, edebiyatın, toplumu yansıtma gücünü bir hayli yitirdiği, bununla birlikte herşeyin yine de edebiyattan beklendiği bir ortamda ortaya çıkıyor bu kuşak.

Ne yapabilirlerdi? Eylemleri ne olabilirdi, ne yönde gelişebilirdi? Bunu gelecek yazımızda incelemeğe devam edeceğiz.

MEHMET DOGAN

■ *Türk okuru, Kapital çevirisine, ilk cildin yayınlandığı tarihten yüz yıl sonra kavuşuyor.*

MARX, 1844'den ölümüne kadar yani aşağı yukarı kırk yıl, temel amacını gerçekleştirmek için; Kapital'i yazmak için savaştı. Hastalık, yoksulluk ve tedirginlik içinde, bu kırk yılın ancak onbeş yılını, bölük pörçük bir şekilde ana eserine verebildi. Bugün dört cilt halinde, bilim dünyasının baş köşesinde yerini almış olan Kapital'in ancak birinci cildi, Marx tarafından kesin bir şekle sokulmuş ve 1867'de yayınlanmıştı. O yıl bir dostuna yazdığı mektupta, bu kitaptan şöyle sözediyordu: "Bu (kitap), şüphesiz ki, toprak sahipleri de dahil olmak üzere, burjuvaların kafasına şimdiye kadar atılmış en korkunç mermidir." Kapital'in ikinci ve üçüncü ciltleri, Marx'ın ölümünden sonra, bıraktığı müsveddeler üzerinde çalışan Engels tarafından 1885 ve 1894 yıllarında; *Artık-Değer Teorileri* adını taşıyan dördüncü cilt ise Karl Kautsky tarafından üç bölüm halinde 1905 yılında yayınlandı.

Türk okuru, Kapital çevirisine, ilk cildin yayınlandığı tarihten yüz yıl sonra kavusuvor. Bu, üzerinde uzun uzun düşünülmesi gereken bir gerçektir. Kapital, Marx'ın özellikle kapitalist üretim biçimi hakkındaki görüşlerinin kesin ve derli toplu bir açıklanmasını kapsar. Bundan ötürü, bu bil'm anıtının çevirisi, dilimizde, marxsist düşünce ve terminolojinin oturmasını sağlayacak bir "başvurma" kitabı olmaya adaydır. Marksist düşüncenin kavranmasına ve yerleşmes'ne yani "yerlileşmesine" katkıda bulunmak isteyen yazarların, sanatçıların, ve aydınların, Türk okuruna sunulmuş olan bu çeviriye eğilerek, yapılan işin güçlüğünü ve büyüklüğünü unutmadan, düşüncelerini açıklamaları ve eleştirmelerini yapmaları bir ödevdir. Bu imkânı sağlamış olduğu için, daha şimdiden, genç bilgin Mehmet Selik'e teşekkür etmeliyiz.

SELÂHATTİN HİLÂV

■ *Kornaros haykırıyor: Bilin bize yapılanları, güçlenin, yılmayın yolunuzda. En yüce şeydir devrim*

"Bütün kuramlar soluk, daima yeşildir hayatın altın fidanı." Goethe, üzerinde titrediğimiz estetik kaygının *ikincil* bir önemi olabileceğine de mi işaret ediyor bu sözüyle? Uzun süredir özün artistik sunuluşu, bir *teknik* sorunu olarak alınıyor, *içerik* sorunu olarak değil. Sanatçının, elden çıkarmaması gereken iki şeyi yitirmesine yol açabiliyor bu tutum: İçtenlik ve kendiliğindenlik.

Gerçeğin kendiliğinden *trajikliği*, estetik duyarlığın özlediği birşey olmuyor mu kimi zaman? Hayat, doğruluğu ve içtenliğiyle *biçim*'i fona almıyormu? Sanatçı bu ikilemi nasıl çözümleyecek?

Desen: Abidin Dino

"Haydari Kampı" nı okuduğumda da düşünmüştüm aynı sorunları. *"Fırtına Çocukları"* (Themos Kornaros'tan çeviren Nevzat Hatko. May Yayınları) iyice kaygılandırdı beni: Bir *roman* mı bu, acının somutlaştığı bir *anı defteri* mi, bir *belge* mi yoksa?

İrkiltiyor insanı "Fırtına Çocukları". *Anlatılışı* değil, gerçeğin *kendisi* önemli burada. Dil, bir röportaj anlatımına, bir savunma havasına bürünüyor zaman zaman. O tedirgin edici *destansılık*, koparıyor bizi biçimden, *sunuluştan;* içerive tutkallıyor, hattâ devrimcilerin o yüce ahlâkına diyeceğim. Nerden geliyor bu güç? Artistik yapının sağlamlığından mı, içerikten mi; her ikisinden birden mi yoksa?

Öyle sanıyorum ki, Kafka'yı, Faulkner'i, hatta dağınıklığına rağmen Sartre'ı düşündünüz mü, büyük romancı diyemezsiniz Kornaros'a. Ama o, romancılığı da pek düşünmüyor sanırım. Amacı devrimci olmanın zorluğunu göstermek. Haykırıyor: Bilin bize yapılanları, güçlenin, yılmayın yolunuzda. En yüce şeydir devrim.

Şunu düşündüm *"Fırtına Çocukları"* nı okuduktan sonra: Hep sanatı seçtik biz. Acaba hayat daha mı güçlü ondan? Kesin bir cevap veremem. Ama, sanat daha güçlü diyorum kendi hesabıma.

AHMET OKTAY

GÜÇ COCUĞUN EĞİTİMİ

Alfred Adler'in bu çok ünlü eseri anne ve babalarla öğretmenlerin karşılaştıkları birçok sorulara en yetkili cevapları verecektir.

Varlık Yayınevi, 5 lira.

Ant: 36

■ *AST Orhan Kemal'in "72. Koğuş" oyununu sahneye koyuyor*

Ankara Sanat Tiyatrosu Pazar Gezintisi oyununa başarı ile devam ederken, sezonun ikinci yeni oyunu olan Orhan Kemal'in "72. Koğuş" adlı oyununun çalışmalarına başlamıştır. Ocak ayının 26 sında başlayacak olan "72. Koğuş"u Asaf Çiyiltepe sahneye koymakta dekor ve kostümlerini Osman Şengezer yapmaktadır. Asaf Çiyiltepe oyun hakkında şunları söylemiştir:

"Orhan Kemal'in "72. Koğuş" adlı oyunu bizden olan insanların hapisane dünyasındaki garip, kendine özgü yaşamını anlatıyor. Oyunun kişileri son derecede gerçek. Acıları, şakaları, yoksullukları ile seyredenlerin kalbine saplanabilecek içtenlikleri, öyküleri var. Geçmiş yılların, milletçe yoksulluk içinde bulunduğumuz sıralarında bu insanları tanımak, hapishane dünyasını bütün ayrıntıları ile öğrenmek, seyircimiz için görgü dolu bir kazanç olacaktır."

Bilmiyorsan Öğretelim!

«Yeni kızıl organın adı ANT'tır. Nasıl «at»la «ad»ın mânası farklı ise, «and»la (ant)ın mânaları da öyle değişiktir. «And»ın mânası «yemin»dir, ama «ant»ın ne demek olduğunu, ne mânaya geldiğini doğrusu bilemiyorum. Olsa olsa bunların gayeleri asırlardır harp ederek her aileden birkaç şehit verdiğimiz ülkelere meyletmek bulunduğuna ve böylece haysiyet ve namustan da feragat edildiğine göre: «Atalarımızı, Namusumuzu Tanımıyorum» kelimelerinin başharflerinden meydana getirilmiş bulunsa gerektir.»

TEKİN ERER
(Son Havadis - 15.1.1967)

★

ANT'IN NOTU : ANT'ın ne mânaya geldiğini bilemeyen kelime fıkarasına öğretelim:

Türk Dil Kurumu'nun hazırladığı TÜRKÇE SÖZLÜK'ün 41. sayfasının ikinci sütununun 11 inci maddesinde ANT kelimesi işte şöyle tanımlanmaktadır: Yemin, Kasem...

Ve aynı sözlükte «yemin» anlamına gelen «AND» diye bir kelime de yoktur.

RÜŞVET HER ŞEYİN TEMELİDİR!

BİR zamanlar düşünen insanlara karşı engizisyon işkenceleri uygulamakla şöhret yapan CHP iktidarlarının mutemed emniyet müdürü Ahmet Demir'in Yargıtay'da bir rüşvet olayına karışması geçtiğimiz hafta Türk basınında geniş yankılar yarattı.

Yarım milyon tirajlı HÜRRİYET Gazetesi'nin yayınladığı haberi YENİ GAZETE başyazısında *"Milletin kaderiyle doğrudan doğruya ilgili bir makamı, Emniyet Genel Müdürlüğünü yıllarca işgal etmiş bir insanın bu çeşit karanlık işlere girişmesi elbette ki bu memlekette için için kanamakta olan bir yaraya vurulmuş neşterden farksız addedilmemelidir"* diye yorumladı

SON HAVADİS'te Mümtaz Faik Fenik *"Halk Partisi'nin ünlü Emniyet Genel Müdürü'nün ne olduğunu hepimiz biliriz. Halk Partisi'nin ünlü Emniyet Genel Müdürü'nün daha başka meseleleri de belki meydana çıkacaktır"* diyerek CHP'yi hedef alırken BUGÜN'de Refik Özdek de İnönü'yü sorguya çekiyordu: *"Biz, bizim kapalı rejimle idare edildiğimiz devrin şampiyonu İnönü'ye soralım: Başbakanlığa gelir gelmez, Ahmet Demir'i Genel Müdürlüğüne getirmekte niçin ısrar ettin?"*

Demir olayı üzerine en dikkati çekici hükmü ise Nükte köşesinde BÂBIÂLİDE SABAH Gazetesi veriyordu: *"El Adlü esasül-mülk... Adalet mülkün temelidir" kaidesinin "Rüşvet her şeyin temelidir" şekline sokulması, artık bu sistemin yerle bir olacağına kâfi delil midir? Bir devlet zulümle pâyidar olabilir, fakat adaletsizlikle asla... Bu da bir kaidedir."*

DİSK'İN KURULUŞU

Haberi ilk defa ANT tarafından verilen Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu (DİSK)'in kuruluşunun kesinleşmesi de basında çeşitli yorumlara uğradı.

YENİ GAZETE, Türk İş'in tutumunun DİSK'in kuruluşunu kolaylaştırdığını belirterek *"Bugün için ikinci kuruluşlar maddi imkânsızlıklar sebebiyle güç kazanamayacak gibi görünmektedir. Ancak bir de dışarıdan veya siyasi partilerden, görünmeyen yollarla yardım sağlamayı başarabilirlerse, Türk İş karşısında bil ikinci kuruluşun yerleşmesi kolaylaşır"* diyor, MİLLİYET'te Engin Ünsal şu tahminde bulunuyordu:

"Böylece tabanda sendikalar arasında yürüyen mücadele zirvede iki konfederasyon arasında devam edecek ve sendikacılığımız gerçekten çetin günlerin eşiğine gelecektir."

CUMHURİYET'te İlhan Selçuk ise DİSK'in kuruluşunu hararetle destekliyordu:

"Antiemperyalist bir tavır alamayan Türk sendikacılığı, kendi vatanını sömüren komprador - yabancı kapitalist ittifakının yanında ve kendi işçisine karşı yer almış olur. DİSK yöneticilerinin gerçek milliyetçi ve antiemperyalist bir tutuma girmelerini ve kapitalizmin şakşakçılığında hayli ilerlemiş Türk sendikacılığında olumlu etkiler yaratmalarını bekliyoruz."

PETROL GREVİ

Petrol İş Sendikası'nın Petrol Ofis depolarında ulusal petrol şirketlerini yabancı şirketler karşısında zayıf düşürecek şekilde gelişen grevi ise basında oldukça geniş tepki yarattı.

CUMHURİYET'in *"Olayların Ardındaki Gerçek"* sütununda grev şöyle yorumlandı: *"Petrol İş yöneticileri, grev hakkını iyi kullanmamışlar, bir yandan siyasi oyunlara balıklama girdikleri gibi, öte yandan - belki de bilmeyerek - pazarlama savaşında milli çıkarların karşısına geçmişlerdir. Amerikalı Hoffa tipi yöneticiler ağız kalabalığı ile etrafa dehşet havası vermeğe ve manzarayı dürbünün tersiyle göstermeğe çalışıyorlar."*

MİLLİYET'te Abdi İpekçi ise petrol grevinin gerisindeki ihtimalleri şöyle açıkladı:

"Petrol Ofis depolarındaki grevin, bu milli kuruluşumuzla rekabet halinde bulunan yabancı şirketlerin işine yarayacağı bilinmektedir. Bunun yanı sıra, hükümetin Petrol Ofisi Genel Müdürü'nü değiştirmek konusunda öteden beri beslediği niyetten söz edilmektedir."

MISIR SEYAHATİ

Dışişleri Bakanı Çağlayangil'in Türk - Mısır ilişkilerini normale döndürmek için Kahire'ye yaptığı ziyaret ise Türk basınında genellikle ihtiyatla yorumlandı.

CUMHURİYET'te Ecvet Güresin *"Eğer biz Arap ülkeleriyle dostluk ilişkilerini sürdürmek istiyorsak, hele Birleşmiş Milletler'de 12-13 oya sahip Mısır Grupu ile dengeli ilişkiler çizgisine oturmak istiyorsak, politikamızı bu ülkelerin özelliğine göre ayarlamak zorundayız"* diyor, MİLLİYET'te Abdi İpekçi ise şunları yazıyordu:

"Değişen şartlar ve zayıflayan nüfuzu Nâsır'ı da Türkiye ile dostluğa zorlayacak niteliktedir. Üstelik şimdi kendisine karşı kurulacak olan İslâm Paktı'nın Türkiye tarafından desteklenip desteklenmemesi onun için çok önemlidir. Buna karşılık Türkiye'nin Nâsır'dan isteyeceği ilk iş, Kıbrıs politikasını değiştirmesidir. Aslında bu Kahire için karşılanması imkânsız bir istek sayılamaz."

Haftanın Karikatürü

İADELİ TAAHHÜTLÜ

BUGÜN Gazetesi

Ziyaret sağcı basında değişik şekillerde yorumlandı. BÂBIÂLİDE SABAH, Çağlayangil'in İslâm Paktı'na girmeyeceğimizi açıklamasına karşı çıkarak *"İslâm Paktı mevzuunda Meclis'te herhangi bir teklifle karşılaşılmış ve görüşmeler yapılmış değildir. Böyle olunca Dışişleri Bakanı durup dururken Türkiye'nin İslâm Paktı'na girmeyeceği yolunda bir teminat verebilir mi? Elbette vermemesi gerekir"* diyordu.

Ziyaret sonunda yayımlanan ortak bildiriyi ise CUMHURİYET Ankara Bürosu şöyle yorumladı:

"Bildiride Kıbrıs sorunundan söz edilmeyişi, Mısır yönetiminin, mesele etrafında Makarios'u destekleyen görüş ve tutumundan vazgeçmediği kanısını uyandırmıştır. Siyasi çevrelere göre, Çağlayangil'in BAC yöneticileri ile çeşitli dünya sorunları ve ikili ilişkiler konusunda elle tutulur bir görüş birliğine varamadığı gerekçesini ortaya koymuştur."

Pahalı Polemik

«DÖNÜŞÜM'E CEVAP: Doğru tutum, Türk toplumunun kaderinde şimdiye kadar büyük rol oynamış aydın tabakaları inkâr yerine, onlara, kurtuluşun halk içinde olduğunu anlatmak değil midir? Nitekim TİP Programı bu konuda, Dönüşüm'den farklı olarak, doğru görüşleri dile getirmektedir.»

YÖN
(20.1.1967, sf. 5)

«FETHİ NACİ'YE CEVAP: TİP Programı, Türk toplumunun yapısına 60 sayfa ayırmıştır. 60 sayfa içinde bir kaç cümleyle zinde kuvvetlerin övülmesi, bunların sosyalist açıdan tahlil edilmesi demek elbette değildir.»

YÖN
(20.1.1 67, sf. 6)

BARIŞ!

Esasta bizden olan Osman Yüksel'e, müştereken çarpıştığımız Kızıl cephesine karşı aykırı bir gözle bakmaktan kaçınıyor ve kalemimizi ona hücum etmekten alıkoymak kararını almış bulunuyoruz. Allah müslümanları doğru yoldan ayırmasın.

BABIALİDE SABAH
(16 Ocak 1967)

10 Ocak 1967 tarihli Sabahta, yine aynı adam, mal bulmuş mağribi gibi «İşte Hakikat!» diye koskoca bir manşet altında şunları yazmış. Hem de çerçeve içinde «Tenakuz!» serlevhalı bir hamakat, habaset, yobazlık örneği.

Beni kâfir ilân etmene, tekfir etmene rağmen seni affediyorum...

OSMAN YÜKSEL SERDENGEÇTİ
(Yeni İstanbul - 16 Ocak 1967)

ANT • Haftalık Siyasi Dergi • Kurucuları: YAŞAR KEMAL, FETHİ NACİ, DOĞAN ÖZGÜDEN • Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü: DOĞAN ÖZGÜDEN • Teknik Sekreter: İNCİ ÖZGÜDEN • İdare yeri: EBUSSUUD CADDESİ, TAN HANI, 302, SİRKECİ - İSTANBUL • Tel.: 27 61 09 • Posta Kutusu: 934 - SİRKECİ • Ankara Temsilcisi: MEHMED KEMAL, Tel: 12 58 66 • Dizildiği ve basıldığı yer: TAN MATBAASI • Fiyatı: 125 Kuruş • Abone şartları: Yıllık 60 Lira, Altı aylık 30 Lira, Üç aylık 15 Lira • İlân tarifesi: Bir sütunda santimi 25 Lira, yayın ilânlarına %20 indirim uygulanır • Tek sütuna 5 santimlik kutu halinde yayın ilânları 50 Lira'dır.